

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Σχολή Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών
Σπουδών

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

«Διοίκηση Επιχειρήσεων – Μάνατζμεντ
Τουρισμού»

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟ

Όνομα: Πιας Ελευθέριος

Διπλωματική Εργασία

που υποβλήθηκε στο Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης
Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος
των απαιτήσεων για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού
Διπλώματος Ειδίκευσης στη Διοίκηση Επιχειρήσεων -
Μάνατζμεντ Τουρισμού.

Πειραιάς

Δεκέμβριος 2018

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία εγκρίθηκε ομόφωνα από την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή που ορίστηκε από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς στην υπ' αριθμ. .... συνεδρίασή του σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στον...

Τα μέλη της Επιτροπής ήταν:

- Σαμπράκος Ευάγγελος (Επιβλέπων)
- Σφακιανάκης Εμμανουήλ
- Μαραβελάκης Πέτρος

Η έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας από το Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς δεν υποδηλώνει αποδοχή των γνώμών του συγγραφέα.

UNIVERSITY OF PIRAEUS
School of Economic, Business and
International Studies

Department of Business Administration

POSTGRADUATE PROGRAM IN
M. B. A. - Tourism Management

TOURISM AND HERAKLION

By

Pias Eleftherios

MSc Dissertation

submitted to the Department of Business
Administration of the University of Piraeus in partial
fulfilment of the requirements for the degree of
Master of Science in Tourism Management.

Piraeus, Greece

December 2018

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, στη Διοίκηση Επιχειρήσεων : MBA» με τίτλο:

«Τουρισμός και Ηράκλειο»

έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου»

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή

Ονοματεπώνυμο:

Πιας Ελευθέριος

Αφιερώνεται στην οικογένειά μου

Ευχαριστίες

Η συγγραφή μίας διπλωματικής εργασίας σημαίνει το τέλος μίας δύσκολης αλλά συνάμα εποικοδομητικής περιόδου μέσα στην οποία πραγματοποιήθηκε με επιτυχία η παρακολούθηση των μεταπτυχιακών σπουδών. Πρόκειται για μία επίπονη διανοητική εργασία, η οποία για να φτάσει στο πέρας της είναι απαραίτητη η συνδρομή κάποιων ανθρώπων που παρέχουν είτε ψυχολογική υποκίνηση, είτε συνδράμουν με τις γνώσεις και το ερευνητικό τους έργο.

Οι αρχικές μου ευχαριστίες απευθύνονται στους καθηγητές μου στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στο Μάνατζμεντ Τουρισμού, που με την πολυετή πείρα τους κατόρθωσαν να μεταδώσουν με επιτυχία τις εξελίξεις στην επιστήμη μας και να θωρακίσουν με πολύτιμες γνώσεις την περαιτέρω επαγγελματική μου σταδιοδρομία. Ευχαριστώ τον επιβλέποντα κύριο Σαμπράκο Ευάγγελο, Καθηγητή Οικονομικής και Μεταφορών του τμήματος Οικονομικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Πειραιώς, που μου εμπιστεύτηκε την έρευνα αυτού του θέματος της διπλωματικής εργασίας, επιτρέποντάς μου μ' αυτόν τον τρόπο να εξοικειωθώ περαιτέρω με το αντικείμενο που αγαπώ και να εμπλουτιστεί το γνωστικό μου πεδίο. Χωρίς την πολύτιμη βοήθειά του σε επιστημονικά και διαδικαστικά ζητήματα, την συνεχή πρακτική και ηθική υποστήριξή του και την εμπιστοσύνη του, η πραγματοποίηση της παρούσας εργασίας θα ήταν αδύνατη.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον κύριο Σφακιανάκη Μιχαήλ, Καθηγητή Εφαρμογών Πληροφορικής στη Διοίκηση Επιχειρήσεων στο Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς, για την υποστήριξη και την καθοδήγησή του σε στιγμές που μου φάνηκαν αδιέξοδες.

Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμότερες ευχαριστίες μου, μεταξύ άλλων, στον κύριο Κατσούλη Ιωάννη, διευθυντή ξενοδοχειακής μονάδας, για την ευγενική βοήθεια που μου προσέφερε κατά την διαδικασία συγκέντρωσης και επεξεργασίας του μεγάλου όγκου των πρωτογενών δεδομένων της εργασίας.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την συνεχή συμπαράσταση, τις πολύτιμες συμβουλές και για όλα όσα μου έχουν προσφέρει όλα αυτά τα χρόνια της ζωής μου αλλά και των σπουδών μου.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
1.1 Η Έννοια του Τουρισμού.....	10
1.2 Τα είδη και οι διακρίσεις του τουρισμού	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	22
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ.....	22
2.1 Γεωγραφικά Στοιχεία.....	22
2.2 Ιστορική Αναδρομή	23
2.3 Τουριστικά Αξιοθέατα Ηρακλείου	32
2.4 Τρόποι πρόσβασης.....	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	50
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ.....	50
3.1 Ξενοδοχειακές Υποδομές στο Ηράκλειο.....	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	58
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	58
5.1 Μεθοδολογία της έρευνας	58
5.2 Ερευνητικά Ερωτήματα	60
5.3. Δειγματοληψία και Επεξεργασία δεδομένων.....	62
5.4 Περιγραφική Ανάλυση Δεδομένων	63
5.4 Ανάλυση πρώτων παραγόντων (Principal Component Analysis)	81
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	87
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	91
I. Ερωτηματολόγιο.....	94
II. Cover Letter	101

Περίληψη

Το θέμα το οποίο καλούμαστε να μελετήσουμε στην παρούσα εργασία είναι ο τουρισμός στην πόλη του Ηρακλείου της Κρήτης. Ο τουρισμός, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, είναι ένα κοινωνικό, πολιτιστικό και οικονομικό φαινόμενο το οποίο συνεπάγεται την μετακίνηση πληθυσμών σε χώρες ή μέρη πέρα από το συνηθισμένο και καθημερινό τους περιβάλλον. Αρχικά, παρουσιάζεται ένας ορισμός του τουρισμού καθώς και περιγράφονται τα είδη και οι διακρίσεις του τουρισμού. Στην συνέχεια, επικεντρωνόμαστε στην πόλη του Ηρακλείου. Το Ηράκλειο είναι η πρωτεύουσα της Κρήτης, η μεγαλύτερη και η πιο πυκνοκατοικημένη πόλη του νησιού, καθώς και το τέταρτο μεγαλύτερο αστικό κέντρο της χώρας. Το Ηράκλειο διαθέτει πολλά αξιοθέατα τα οποία ο τουρίστας μπορεί να επισκεφτεί και να μάθει αρκετά ιστορικά γεγονότα του νησιού της Κρήτης. Κάποια από τα αξιοθέατα αυτά είναι ευρέως γνωστά και αντανακλούν την λαμπρότητα του μινωικού πολιτισμού, ενός πολιτισμού παγκοσμίως γνωστού που πήρε το όνομά του από τον βασιλιά Μίνωα. Αυτά είναι τα ανάκτορα της Κνωσού, της Φαιστού και των Μαλίων με τα αριστουργήματα της αρχιτεκτονικής, της ζωγραφικής, της αγγειοπλαστικής καθώς και των τοιχογραφιών. Άλλα αξιοθέατα, όπως η κρήνη Μοροζίνη, η Λότζια, η Βασιλική του Αγίου Μάρκου, το φρούριο Κούλε, αντανακλούν στοιχεία διαφορετικών περιόδων της ιστορίας της Κρήτης. Για παράδειγμα, η Βασιλική του Αγίου Μάρκου και η Λότζια αντανακλούν στοιχεία από την περίοδο της Ενετοκρατίας, ενώ το φρούριο Κούλε από την Τουρκοκρατία.

Αναφερόμενοι στα στατιστικά στοιχεία, μπορούμε να πούμε ότι φέτος, πιο συγκεκριμένα τους καλοκαιρινούς μήνες, οι τιμές των διεθνών αφίξεων στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα, που είναι πολύ λογικό καθώς ο τουρισμός τους καλοκαιρινούς μήνες αυξάνεται. Συγκρίνοντας τα δύο

τελευταία έτη μπορούμε να πούμε ότι το τρέχον έτος αυξήθηκαν οι διεθνείς αφίξεις στο αεροδρόμιο. Ο μήνας με τις περισσότερες αφίξεις ήταν ο Ιούλιος ενώ τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο αντίστοιχα πραγματοποιήθηκαν οι λιγότερες αφίξεις. Όσον αφορά τις στεγαστικές υποδομές, το Ηράκλειο διαθέτει αρκετές οι οποίες καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα προτιμήσεων. Από ξενοδοχεία μέχρι hostel και διαμερισμάτων airbnb. Το Ηράκλειο διαθέτει 117 διαμερίσματα (Airbnb) τα οποία ο τουρίστας μπορεί να “νοικιάσει” σε προσιτές τιμές για ένα χρονικό διάστημα και να έχει την άνεσή του. Ο αριθμός των hostel είναι πολύ μικρότερος. Στο κέντρο της πόλης υπάρχουν μόνο 3 hostel. Όσον αφορά τα ξενοδοχεία, στο κέντρο της πόλης του Ηρακλείου υπάρχουν μόνο 9 ξενοδοχεία δύο και τριών αστέρων και 4 ξενοδοχεία τεσσάρων και πέντε αστέρων. Στο κεφάλαιο 3 περιγράφουμε αναλυτικά κάποιες πληροφορίες σχετικά με τα ξενοδοχεία των πέντε αστέρων που υπάρχουν στο κέντρο της πόλης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Η Έννοια του Τουρισμού

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (UNWTO), “τουρισμός είναι ένα κοινωνικό, πολιτιστικό και οικονομικό φαινόμενο το οποίο συνεπάγεται την μετακίνηση ανθρώπων σε χώρες ή μέρη πέρα από το συνηθισμένο τους περιβάλλον, για χρονικό διάστημα μικρότερο του ενός συνεχόμενου έτους, για προσωπικούς ή επαγγελματικούς σκοπούς. Οι συγκεκριμένοι καλούνται επισκέπτες και ο τουρισμός έχει να κάνει με τις δραστηριότητές τους, κάποιες από τις οποίες υποδηλώνουν τις δαπάνες τουρισμού”. Ο τουρισμός προέρχεται από την αγγλική λέξη touring και από την γαλλική tour, που σημαίνει περιήγηση, γύρος, ταξίδι. Και η έννοια του τουρισμού στα αγγλικά σημαίνει περιήγηση.

Ο τουρισμός είναι ο κεντρικός πυλώνας στήριξης της ελληνικής οικονομίας. Οι υπηρεσίες καταλύματος και εστίασης είναι οι σημαντικότερες που απορροφούν τα 2/3 της τουριστικής δαπάνης. Σημαντική είναι επίσης η συνεισφορά των μεταφορών, ενώ επηρεάζονται το εμπόριο, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες κ.α.

1.2 Τα είδη και οι διακρίσεις του τουρισμού

Τουρισμός είναι η μετακίνηση, είτε ατομική είτε συλλογική, ανθρώπων σε διάφορους προορισμούς εκτός της μόνιμης κατοικίας τους με τη μορφή της περιήγησης ή και για διαφορετικούς λόγους. Η μετακίνηση σε τουριστικούς προορισμούς είναι προσωρινή, πράγμα που σημαίνει ότι μέσα σε λίγες εβδομάδες, μέρες ή μήνες ο μετακινούμενος “τουρίστας” ή περιηγητής θα επιστρέψει στον τόπο διαμονής του. Ο κοινός νους φαντάζεται τον τουρισμό με την κλασική μορφή, δηλαδή αναψυχή σε έναν προορισμό κατά τους κυρίως θερινούς μήνες. Ωστόσο, η

επίσκεψη και διαμονή σε κάποιον προορισμό μπορεί να γίνει για διαφορετικούς υποκειμενικούς λόγους ή ανάγκες. Ποιοι είναι αυτοί οι λόγοι ή αλλιώς ποιο είναι το κίνητρο του κάθε ταξιδιώτη;

Ο τουρισμός διακρίνεται σε *εσωτερικό* και *διεθνή* τουρισμό. Ο *εσωτερικός* (ή *εγχώριος*) *τουρισμός* αφορά σε εκείνους, οι οποίοι φεύγουν για προσωρινό διάστημα από την μόνιμη κατοικία τους για να επισκεφτούν κάποιον προορισμό εντός της χώρας διαμονής τους. Ο Αθηναίος ταξιδεύει, με προσωρινή διαμονή, στην Θεσσαλονίκη, για παράδειγμα. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού οργάνωσε το 1980 στην πόλη Μανίλα των Φιλιππίνων την Παγκόσμια Διάσκεψη για τον Τουρισμό προκειμένου να δοθεί ορισμός για τον εσωτερικό τουρισμό, όμως δεν κατέληξε σε ορισμό. Σήμερα, κάποιες χώρες έχουν δώσει έναν ορισμό για το συγκεκριμένο είδος τουρισμού, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής ορίζουν σαν τουρίστα εσωτερικού τουρισμού οποιοδήποτε άτομο φεύγει ορισμένο χρονικό διάστημα από το σπίτι του με σκοπό να επισκεφτεί κάποιο μέρος που απέχει τουλάχιστον 80 χλμ. από αυτό (<https://el.wikipedia.org>).

Για την Ελλάδα σημειώνουμε ότι, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ, τα έσοδα από τον εσωτερικό τουρισμό αυξήθηκαν κατά 37,6% την τελευταία τριετία. Μάλιστα, περισσότεροι από 4,5 εκατομμύρια Έλληνες πολίτες πραγματοποίησαν πάνω από 7,5 εκατομμύρια εγχώρια ταξίδια, σημειώνοντας, σε σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά, σημαντική αύξηση.

Ο *διεθνής* (ή *εξερχόμενος*) *τουρισμός* αφορά σε άτομα τα οποία φεύγουν από το σπίτι τους προκειμένου να ταξιδέψουν σε μια άλλη χώρα. Για παράδειγμα, ένας Έλληνας ταξιδεύει για προσωρινή διαμονή στην Ισπανία.

Ο τουρισμός ταξινομείται και ανάλογα με την χρονική περίοδο που το άτομο αποφασίζει να ταξιδέψει. Δηλαδή *χειμερινός* τουρισμός όταν το άτομο επιλέγει να

επισκεφτεί κυρίως χειμερινούς προορισμούς είτε για αναψυχή είτε γιατί οι χειμερινοί προορισμοί ενδείκνυνται για δραστηριότητες όπως π.χ. σκι, snowboard, ορειβασία, πεζοπορία κλπ. Επίσης *θερινός* τουρισμός όταν το άτομο αποφασίζει, κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, να επισκεφτεί παραθαλάσσια μέρη για αναψυχή ή αθλητικές θαλάσσιες δραστηριότητες (windsurf, SUP κλπ.) και επίσκεψη σε ιστορικούς χώρους. Στην Ελλάδα, οι μονάδες αφίξεων τουριστών εκτοξεύονται στα ύψη κατά τους θερινούς μήνες. Τέλος, αναφέρουμε ότι υπάρχει ο τουρισμός ο οποίος πραγματοποιείται στις ενδιάμεσες εποχές, την άνοιξη και το φθινόπωρο.

Όπως προαναφέρθηκε, τα κίνητρα των τουριστών είναι διαφορετικά και φυσικά υποκειμενικά. Παρακάτω, θα αναλύσουμε ορισμένα είδη τουρισμού ανάλογα με τα κίνητρα του κάθε ταξιδιώτη.

1. Αγροτουρισμός

Αγροτουρισμός ή τουρισμός υπαίθρου είναι η μορφή τουρισμού όπου ο επισκέπτης αποφασίζει να φύγει για ένα χρονικό διάστημα από τη μόνιμη κατοικία του προκειμένου να διαμείνει σε ένα αγροτουριστικό κατάλυμα, να λάβει μέρος σε ορισμένες δραστηριότητες, είτε γιατί αγαπάει την φύση, είτε γιατί θέλει να έρθει σε επαφή με ένα διαφορετικό, από τα συνηθισμένα, είδος τουρισμού. Ενδεικτικές από αυτές είναι:

- Η συμμετοχή σε αγροτικές εργασίες
- Η παρατήρηση του οικοσυστήματος (πουλιά, υδροβιότοπους, χλωρίδας και πανίδας)
- Η παρατήρηση ή ακόμα και η προσφορά στην κατασκευή παραδοσιακών τοπικών προϊόντων (μέλι, μαρμελάδα, κρασί κλπ.)

- Η άσκηση αθλητικών δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο (πεζοπορία, ορειβασία, ράφτινγκ, ποδηλασία βουνού, τρέξιμο κλπ.)
- Η συμμετοχή σε πολιτιστικές περιηγήσεις (λαογραφικά μουσεία, παραδοσιακούς οικισμούς, εκκλησίες, μοναστήρια κλπ.)
- Η παρακολούθηση μαθημάτων αργαλειού, οινοποιίας κλπ.

Στην Ελλάδα περιοχές που διαθέτουν αγροτουριστικά καταλύματα, όπου ο τουρίστας-περιηγητής μπορεί να απολαύσει την διαφορετική αυτή μορφή του τουρισμού είναι τα εξής: Λεωνίδιο, Γούβες Λακωνίας, Λίμνη Ευβοίας, Ζαρός και Αξός Κρήτης, Βασιλικό στην Ζάκυνθο, Καρπενήσι, Μαρμάρι Ευβοίας και Άγιος Δημήτριος Πιερίας κ.α. (βλ. εικόνα 1).

Εικόνα 1

Αγροτουριστικά Καταλύματα στην Ελλάδα

2. Πολιτιστικός Τουρισμός

Ο πολιτιστικός τουρισμός αφορά στους τουρίστες-περιηγητές οι οποίοι έχουν ως κίνητρο την επίσκεψη σε πολιτιστικά μνημεία όπως αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, ιστορικά και θρησκευτικά μνημεία, καθώς και παρακολούθηση πολιτιστικών εκδηλώσεων όπως για παράδειγμα θεατρικές, χορευτικές, μουσικές παραστάσεις και

τέχνη. Το συγκεκριμένο είδος τουρισμού είναι πολύ σημαντικό καθώς το πολιτιστικό κίνητρο είναι ένας από τους βασικούς λόγους ταξιδιών σε παγκόσμιο επίπεδο. Η Ελλάδα διαθέτει σημαντικούς πόλους πολιτιστικής κληρονομιάς και στην μητρόπολή της, την Αθήνα, όπως πολλά μουσεία, την Ακρόπολη με τον Παρθενώνα, ιστορικούς ναούς και πολλά πολιτιστικά δρώμενα (εκθέσεις, Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, Ίδρυμα Ωνάση κ.ά.) καθώς και το φεστιβάλ Αθηνών αλλά και αυτό της Επιδαύρου και πολλά άλλα. Η Θεσσαλονίκη με τα ιστορικά μνημεία της και το ετήσιο φεστιβάλ κινηματογράφου, η Σύρος με πολλές πολιτιστικές εκδηλώσεις, και πολλές άλλες περιοχές σε όλη τη χώρα. Ο αρχαιοελληνικός πολιτισμός σε πάρα πολλές περιοχές αποτελεί πόλο προσέλκυσης εκατοντάδων τουριστών στην χώρα μας.

Η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού έχει και επιμέρους κατηγορίες όπως:

- Θρησκευτικός Τουρισμός

Ο θρησκευτικός τουρισμός αφορά στην επίσκεψη των τουριστών σε θρησκευτικούς χώρους. Τέτοιοι χώροι είναι ναοί ιστορικοί, μοναστήρια ιστορικά, βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία. Η συγκεκριμένη μορφή του τουρισμού αφορά σε ανθρώπους με θρησκευτική πίστη, προσκυνητές και όχι μόνον ή και θαυμαστές της βυζαντινής τέχνης, οι οποίοι επιθυμούν, μέσω της επίσκεψης σε θρησκευτικούς χώρους, να έρθουν σε επαφή με την Ορθοδοξία και την τέχνη που προέρχεται από αυτήν.

Στην Ελλάδα τα πιο γνωστά μέρη όπου ευσεβείς πιστοί μπορούν να έρθουν σε επαφή με την θρησκεία και για προσκυνηματικούς λόγους είναι το Άγιον Όρος στον Άθω, οι επιβλητικοί βράχοι των Μετεώρων στα Τρίκαλα, η Τήνος στις Κυκλάδες - ιδιαίτερα επισκέψιμο από εκατοντάδες χιλιάδες πιστούς, κυρίως τις ημέρες του 15 Αύγουστου, από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Το Άγιον Όρος θεωρείται η μεγαλύτερη μοναστηριακή κοινότητα και βρίσκεται στη χερσόνησο του Άθω της Χαλκιδικής, στην Μακεδονία. Το Άγιον Όρος είναι άβατο για τις γυναίκες και διαθέτει έναν μεγάλο αριθμό μοναστηριών. Πιο γνωστές είναι η Μονή Βατοπεδίου, η Μονή Ξενοφώντος, η Μονή Διοχειαρίου, η Μονή Κουτλουμουσίου, η Μονή Αγίου Παύλου, η Μονή Εσφιγμένου κλπ.

Το δεύτερο σημαντικό ιστορικό μοναστηριακό συγκρότημα είναι τα Μετέωρα, στον νομό Τρικάλων. Στις κορυφές των επιβλητικών βράχων των Μετεώρων έχουν χτιστεί περί τα 30 μοναστήρια, όμως σήμερα λειτουργούν μόνο τα 6. Στις Μονές Μεταμορφώσεως του Σωτήρος ή αλλιώς Μονή των Μεγάλων Μετεώρων, Βαρλαάμ, Αγίας Τριάδος και Αγίου Νικολάου διαμένουν άνδρες μοναχοί. Στις Μονές Ρουσσάνου και Αγίου Στεφάνου διαμένουν γυναίκες μοναχές.

Οι Μονές των Μετεώρων έχουν χαρακτηριστεί από την UNESCO ως μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς.

Τέλος, ο μεγαλοπρεπής ναός της Μεγαλόχαρης-Ευαγγελίστριας, άλλες ιερές μονές, εκατοντάδες ναοί & ξωκλήσια σε κάθε γωνιά του νησιού, καθιστούν την Τήνο κορυφαίο προσκυνηματικό προορισμό.

- Αρχαιολογικός Τουρισμός

Το συγκεκριμένο είδος τουρισμού είναι μια ακόμη υποκατηγορία του πολιτιστικού τουρισμού και περιλαμβάνει την επίσκεψη σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και μουσεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Από το πλήθος των αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και μουσείων στον ελλαδικό χώρο θα αναφερθούν ενδεικτικά::

- Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο στην καρδιά της Αθήνας, στην Οδό Πατησίων
- Μουσείο της Ακρόπολης
- Η Ακρόπολη Αθηνών και ο Ναός του Παρθενώνα
- Ωδείο Ηρώδου του Αττικού
- Βυζαντινό Μουσείο
- Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης
- Μουσείο Μπενάκη (Κριεζώτου- υπάρχει και αρχαιολογική συλλογή)
- Μουσείο Ισλαμικής τέχνης
- Ναός του Ποσειδώνα στο Σούνιο

- Αρχαιολογικός Χώρος Ακροπόλεως Μυκηνών
- Βασιλικοί Τάφοι Βεργίνας
- Μυστράς (βυζαντινό μνημείο)
- Νεμέα
- Αρχαιολογικός Χώρος Δελφών
- Δίον, νομός Πιερίας
- Ολυμπία
- Δήλος, Κυκλάδες
- Κνωσός, Φαιστός στην Κρήτη
- Επίδαυρος
- Κάστρο και Αρχαιολογικός Χώρος Ακροκορίνθου
- Λευκός Πύργος, Θεσσαλονίκη
- Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης
- Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, Θεσσαλονίκη
- Αρχαιολογικό Μουσείο Βόλου

Εικόνα 2

Επισκέπτες (σε χιλ.) μουσείων, αρχαιολογικών χώρων

(Πηγή : <http://www.kathimerini.gr>)

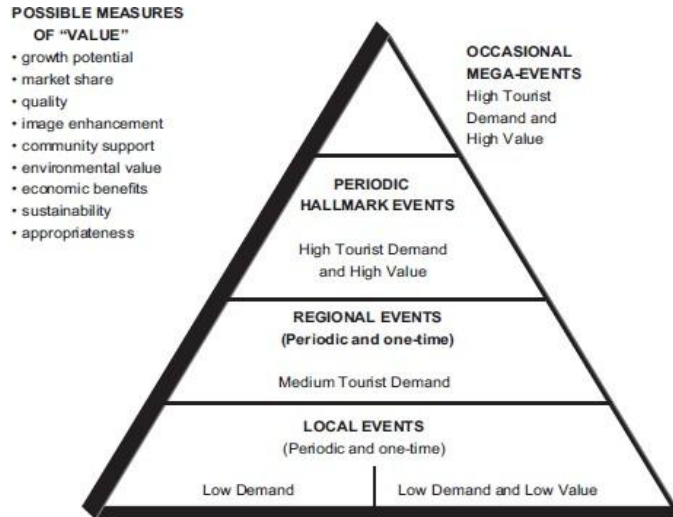
Η παραπάνω εικόνα παρουσιάζει τους επισκέπτες μουσείων και αρχαιολογικών χώρων από τον Ιανουάριο έως τον Νοέμβριο 2017. Για παράδειγμα, τον αρχαιολογικό χώρο της Επιδαύρου το 2017 τον επισκέφτηκαν 460.000 τουρίστες ενώ το μουσείο της Ακρόπολης επισκέφτηκαν 2.660.000 επισκέπτες. Γενικότερα, το 2017 οι επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους ξεπέρασε τα 16 εκατομμύρια. Στους αρχαιολογικούς χώρους οι επισκέπτες “άγγιξαν” τα 11 εκατομμύρια ενώ στα μουσεία περίπου τα 5 εκατομμύρια.

- Εκπαιδευτικός Τουρισμός

Στο πλαίσιο του πολιτιστικού τουρισμού εντάσσεται και ο εκπαιδευτικός τουρισμός του οποίου οι βασικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν προγράμματα γνωριμίας με την ελληνική πολιτιστική κληρονομιά, προγράμματα εκπαιδευτικού και

πολιτιστικού περιεχομένου για εκδρομές σχολείων αλλά και πανεπιστημίων στην Ελλάδα και το εξωτερικό κλπ., προγράμματα Erasmus στα οποία πραγματοποιείται “ανταλλαγή” φοιτητών μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό την παρακολούθηση μαθημάτων σε πανεπιστήμιο του εξωτερικού.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, στα πλαίσια του πολιτιστικού τουρισμού είναι και η παρακολούθηση πολιτιστικών εκδηλώσεων όπως θέατρο, χορός, μουσική κλπ. Στην Ελλάδα κάθε χρόνο διεξάγονται, κατά τους θερινούς μήνες, το φεστιβάλ Αθηνών και το φεστιβάλ Επιδαύρου. Οι εκδηλώσεις του πρώτου γίνονται στο θέατρο Ηρώδου του Αττικού και σε άλλα σημεία πολιτισμού στην Αθήνα. Το δε φεστιβάλ Επιδαύρου στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου και στο μικρό θέατρο, στην Επίδαυρο επίσης. Οι εκδηλώσεις των συγκεκριμένων φεστιβάλ περιλαμβάνουν θεατρικές παραστάσεις αρχαίας κωμωδίας και τραγωδίας, συναυλίες, παραγωγές κ.α. Για παράδειγμα, στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου ανεβαίνουν παραστάσεις όπως η Αντιγόνη του Σοφοκλή, Οιδίππου Τύραννος και επί Κολωνώ, Ειρήνη του Αριστοφάνη, Θεσμοφοριάζουσες κ.α. Λόγω των δύο αυτών θεσμών προωθείται ο ελληνικός πολιτισμός, αυξάνεται ο τουρισμός στην Αθήνα αλλά και στην περιοχή της Επιδαύρου. Οι ξενοδοχειακές υποδομές δέχονται πολλές κρατήσεις αυτήν την περίοδο και ενισχύεται πολλαπλώς η οικονομία της χώρας (μετακινήσεις, εστίαση), όσο και των ξενοδοχείων. Το site του συγκεκριμένου φεστιβάλ είναι το <http://greekfestival.gr/>.

(Πηγή : Getz, 2008)

3. Θαλάσσιος Τουρισμός

Σύμφωνα με το Υπουργείο Τουρισμού ως *“θαλάσσιος τουρισμός νοείται το σύνολο της οργανωμένης τουριστικής δραστηριότητας που αναπτύσσεται στον θαλάσσιο χώρο και στις ακτές μιας περιοχής υποδοχής τουριστών.”* Το συγκεκριμένο είδος τουρισμού διακρίνεται σε:

- ✚ Τουρισμό κρουαζιέρας με κρουαζιερόπλοια τα οποία παρέχουν υπηρεσίες εστίασης, διαμονής και ψυχαγωγίας στους τουρίστες καθώς και την επίσκεψή τους σε προορισμούς ποικίλου ενδιαφέροντος.
- ✚ Διεξαγωγή αθλητικών δραστηριοτήτων. Τέτοιες αθλητικές δραστηριότητες είναι το θαλάσσιο σκι, η ιστιοσανίδα (wind surfing), όπου ημέρες με μελέμια ενδείκνυνται για την πραγματοποίηση του συγκεκριμένου αθλήματος και τέλος οι καταδύσεις και το υποβρύχιο ψάρεμα.
- ✚ Τουρισμός με σκάφη (ιστιοπλοϊκά, μηχανοκίνητες βάρκες). Τα ιστιοφόρα παρέχουν στον τουρίστα υπηρεσίες εστίασης και διαμονής καθώς και την

δυνατότητα προσέγγισης σε νησιωτικές περιοχές. Τα σκάφη αυτά είναι είτε ιδιόκτητα, είτε μισθωμένα.

4. Τουρισμός υγείας και ευεξίας

Στο συγκεκριμένο είδος τουρισμού τα άτομα επιθυμούν να χαλαρώσουν, να πραγματοποιήσουν και να “εκμεταλλευτούν” ιατρικές θεραπείες ανάρρωσης και ανανέωσης.

Ο τουρισμός υγείας και ευεξίας εμπεριέχει και τον θεραπευτικό ή ιαματικό τουρισμό, ο οποίος πραγματοποιείται σε περιοχές που διαθέτουν ιαματικούς φυσικούς πόρους και αυτοί προσφέρονται για θεραπεία ή βελτίωση κάποιων νόσων αλλά και για χαλάρωση. Στόχος των υπηρεσιών ιαματικού τουρισμού είναι η πρόληψη, η διατήρηση και η αποκατάσταση της σωματικής και ψυχικής υγείας των ατόμων. Στην Ελλάδα ιαματικά λουτρά υπάρχουν σε πολλές περιοχές. Ενδεικτικά θα αναφέρουμε μερικά όπως, τα λουτρά της Αιδηψού Β. Εύβοια και Κύμης στην Ν. Εύβοια, το Λουτράκι και τα λουτρά της Ωραίας Ελένης στον νομό Κορινθίας, τις Θερμοπύλες στον νομό Φθιώτιδας, τα Μέθανα στον νομό Αργολίδας, καθώς και το νησί των Κυκλάδων την Σαντορίνη λόγω του ότι είναι ηφαιστειογενές, κ.α. Ιαματικό τουρισμό πραγματοποιούν κυρίως άτομα μέσης και τρίτης ηλικίας που αντιμετωπίζουν προβλήματα ή και άτομα τα οποία επιθυμούν να στραφούν σε μια υγιή ζωή. Και οι νέοι συνδυάζουν το συγκεκριμένο είδος τουρισμού για να ικανοποιήσουν τις τουριστικές τους ανάγκες, καθώς και ενδεχόμενη αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

2.1 Γεωγραφικά Στοιχεία

Το νησί της Κρήτης είναι το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας και το δεύτερο μεγαλύτερο της ανατολικής Μεσογείου και βρίσκεται στο νότιο άκρο του Αιγαίου πελάγους. Γύρω από το νησί της Κρήτης βρίσκονται τρεις ήπειροι, η Ευρώπη, η Ασία και η Αφρική. Η Κρήτη χωρίζεται σε 4 νομούς: Χανίων με πρωτεύουσα τα Χανιά, Ρεθύμνου με πρωτεύουσα το Ρέθυμνο, Ηρακλείου με πρωτεύουσα το Ηράκλειο και τέλος τον νομό Λασιθίου με πρωτεύουσα τον Άγιο Νικόλαο. Εστιάζουμε στον νομό του Ηρακλείου.

Το Ηράκλειο είναι και πρωτεύουσα της Κρήτης. Ο νομός Ηρακλείου έχει έκταση 2.641 τετρ.χλμ. και είναι η μεγαλύτερη και η πιο πυκνοκατοικημένη πόλη του νησιού, καθώς και το τέταρτο μεγαλύτερο αστικό κέντρο της χώρας. Βρίσκεται στο κέντρο της βόρειας ακτής της Κρήτης. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία, ο πληθυσμός της Κρήτης το 2017 ανέρχεται στους 632.674 κατοίκους.

Κύριες πηγές οικονομικών εσόδων του νησιού είναι η γεωργία και το εμπόριο, καθώς επίσης και ο τουρισμός, τον οποίο συγκεντρώνει η πόλη του Ηρακλείου και ολόκληρο το νησί της Κρήτης κατά τη διάρκεια του χρόνου και κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες. Στην πρωτεύουσα της Κρήτης και του νομού Ηρακλείου βρίσκονται αρκετές διοικητικές υπηρεσίες και όχι μόνο. Στο Ηράκλειο υπάρχουν δύο μεγάλα νοσοκομεία, το Πανεπιστημιακό και το Βενιζέλειο Νοσοκομείο. Επίσης, εδρεύουν οι Σχολές Θετικών Επιστημών και Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου Κρήτης καθώς και το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΤΕΙ) Κρήτης. Συνολικά, υπάρχουν 8 πανεπιστημιακές και 11 τεχνικές σχολές. Τέλος, εκεί βρίσκεται ένα από τα μεγαλύτερα ερευνητικά κέντρα της χώρας, το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, με έδρα του στο Ηράκλειο.

Το νησί έχει τρεις βασικές οροσειρές, τον Ψηλορείτη (ή Ίδη) με υψόμετρο 2.456 μέτρα και απέχει 58 χιλιόμετρα από την πόλη του Ηρακλείου, τα Λευκά Όρη, με υψόμετρο 2.454 μέτρα και το όρος Δίκτη με υψόμετρο 2148 μέτρα.

2.2 Ιστορική Αναδρομή

Η ιστορία της Κρήτης ξεκινάει από πολύ παλιά και οι σημαντικότερες περίοδοι είναι:

- ✚ Μινωική Εποχή (3000 π.χ.-1200 π.χ.)
- ✚ Βυζαντινή Περίοδος (330 μ.Χ-823 μ.Χ.) και Αραβοκρατία (823 μ.Χ.-961 μ.Χ.)
- ✚ Ενετοκρατία (1204-1669)
- ✚ Τουρκοκρατία (1669-1898)
- ✚ Ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα (1913)- νεότερα χρόνια

(Πηγή: Δεσύπρης Γ., 2001)

Μινωικός Πολιτισμός

Κυρίαρχης σημασίας για την ιστορία της Κρήτης ήταν ο αιώνας ανάμεσα στο 3000 π.χ. και 1200 π.χ. Υπάρχει η πεποίθηση από αρκετούς ερευνητές ότι κατέφθασαν στο νησί της Κρήτης άλλοι λαοί οι οποίοι “διασταυρώθηκαν” με τους ντόπιους. Οι συγκεκριμένοι λαοί, των οποίων η γλώσσα και ο τόπος προέλευσης τους δεν είναι γνωστοί, έφεραν στον τόπο της Κρήτης έναν πιο εξελιγμένο πολιτισμό. Γύρω στο 3000 π.Χ. αρχίζει στην Κρήτη η εποχή του χαλκού, απαρχή του πολιτισμού που έμεινε γνωστός στην ιστορία ως «μινωικός πολιτισμός». Ο πολιτισμός αυτός πήρε το όνομά του από τον γνωστό βασιλιά της Κρήτης Μίνωα και αποδόθηκε από τον άγγλο Arthur Evans ο οποίος, όπως θα δούμε παρακάτω, ‘ολοκλήρωσε’ τις ανασκαφές στο ανάκτορο της Κνωσού. Η μινωική εποχή χωρίζεται σε τρεις περιόδους: την πρωτομινωική (2600 π.Χ.-2000 π.Χ.), μεσομινωική (2000 π.Χ.-1580 π.Χ.) και τέλος την υστερομινωική περίοδο (1580 π.Χ.-1200 π.Χ.). Στην επιστήμη έχουν επικρατήσει αυτές οι υποπερίοδοι του μινωικού πολιτισμού και αυτό γιατί στις ανασκαφές είχαν βρεθεί αντικείμενα τα οποία προέρχονται από την Αίγυπτο και την Μέση Ανατολή. Τα ανάκτορα της Κνωσού, της Φαιστού και των Μαλίων αντανακλούν την λαμπρότητα του μινωικού πολιτισμού, όπως αποτυπώνεται στα αριστουργήματα της αρχιτεκτονικής, της ζωγραφικής, της αγγειοπλαστικής κ.α. Οι Μινωίτες είχαν τον ισχυρότερο στόλο στον τότε γνωστό κόσμο και εμπορεύονταν στο νησί της Κρήτης μέλι, κρασί, λάδι κ.α. Στον πολιτισμό αυτό υπήρχε ισοτιμία μεταξύ ανδρών και γυναικών και οι τελευταίες συμμετείχαν σε θρησκευτικές τελετές, σε αγωνίσματα, στο θέατρο, στο χορό κλπ. Κομμάτι του μινωικού πολιτισμού ήταν η γραμμική Α και αργότερα η γραμμική Β, που κατέγραφε την ελληνική γλώσσα. Οι Μινωίτες λάτρευαν την θεά Μητέρα και ως χώροι λατρείας χρησιμοποιούνταν σπήλαια και κορυφές βουνών. Ο μινωικός πολιτισμός καταστράφηκε περίπου το

1450 π.Χ. εξαιτίας του σεισμού που προκλήθηκε από την ηφαιστειακή έκρηξη στην Σαντορίνη.

Αραβοκρατία

Στην Κρήτη διακρίνουμε δύο Βυζαντινές περιόδους. Την Α' Βυζαντινή περίοδο (330 μ.Χ.-826 μ.Χ.) η οποία διακόπτεται από την Αραβική κατοχή (823 μ.Χ.-961 μ.Χ.) και την Β' Βυζαντινή περίοδο (961 μ.Χ.-1204 μ.Χ.). Κατά την Α' Βυζαντινή περίοδο διαδόθηκε ο χριστιανισμός στο νησί της Κρήτης. Παλαιοχριστιανικές βασιλικές υπάρχουν στην Κνωσό, στη Χερσόνησο και αλλού, των οποίων τα απομεινάρια σώζονται ακόμη και σήμερα. Το 823 μ.Χ. οι Άραβες κατέκτησαν την πόλη καθιστώντας το Ηράκλειο ορμητήριό και πρωτεύουσα τους, το λεγόμενο Εμιράτο της Κρήτης, σκάβοντας και χτίζοντας μια βαθιά τάφρο ολόγυρά του. Από την τάφρο αυτή η πόλη ονομάστηκε Χάνδαξ ή αλλιώς Χάνδακας. Οι Άραβες επέτρεπαν να στρατοπεδεύσουν στο λιμάνι της Κρήτης πειρατές, κίνηση που δημιούργησε πολλά προβλήματα. Κατά την περίοδο της Αραβοκρατίας, οι χριστιανοί υφίστανται φοβερούς διωγμούς και ο χριστιανισμός τείνει να εξαφανιστεί. Το 961 μ.Χ., περίοδος που ξεκινά η Β' Βυζαντινή περίοδος, ο Νικηφόρος Φωκάς ελευθερώνει το νησί και προσαρτάται ξανά στο Βυζάντιο. Στη σφαγή που πραγματοποιήθηκε εντός της πόλης βρήκαν θάνατο 200.000 Άραβες. Ο χριστιανισμός αναβιώνει στο νησί της Κρήτης και χτίζονται παντού ναοί και μοναστήρια.

Ενετοκρατία

Μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1204, τμήμα της Κρήτης πέρασε στην κυριαρχία του Βονιφάτιου του Μονφερατικού, ο οποίος με τη σειρά του το πούλησε στους ενετούς. Κατά την Ενετοκρατία το Ηράκλειο μετονομάστηκε σε Candia και το όνομα του νησιού έμεινε γνωστό ως Βασίλειο ή Δουκάτο της Κάντια. Οι ενετοί δημιούργησαν λαμπρά οικοδομήματα όπως την Βασιλική εκκλησία του

Αγίου Μάρκου, τη Λότζια, το ανάκτορο του Δόγη καθώς και την κρήνη του Μοροζίνη (υδραγωγείο). Το σημαντικότερο ενετικό έργο ήταν τα Ενετικά Τείχη του Ηρακλείου, που κάλυπταν όλη την πόλη, καθιστώντας την το ισχυρότερο φρούριο στην Ανατολική Μεσόγειο. Οι ενετοί προσπάθησαν να περιορίσουν δυναμικά την Ορθοδοξία και αυτό προκάλεσε πολλές εξεγέρσεις από διάφορα στρώματα του λαού.

Τουρκοκρατία

Το 1538 οι τούρκοι με ηγέτη τον ναύαρχο Βαρβαρόσα προσπάθησαν να καταλάβουν ένα μεγάλο μέρος της κεντρικής και δυτικής Κρήτης. Η επίθεσή τους όμως σταμάτησε μπροστά στα τείχη του Ηρακλείου. Το 1645 τούρκικο στράτευμα 600.000 αντρών αποβιβάζεται δυτικά των Χανίων. Η πόλη παραδίνεται μετά από λίγο. Δύο χρόνια αργότερα αναγκάστηκαν να παραδοθούν το Ρέθυμνο καθώς και άλλες περιοχές. Στο τέλος του 1648 ολόκληρη η Κρήτη βρισκόταν υπό τουρκική κυριαρχία πλην της πόλης του Ηρακλείου. Η πολιορκία της πόλης του Χάνδακα διήρκησε 21 ολόκληρα χρόνια. Ο αριθμός των νεκρών ανερχόταν στους 117.000 Τούρκους και κοντά 30.000 ενετούς και έλληνες. Τον Σεπτέμβριο του 1669 η πόλη αναγκάζεται να συνθηκολογήσει. Οι τούρκοι ξαναέφτιαξαν τα τείχη των πόλεων και μετέτρεψαν πολλές χριστιανικές εκκλησίες σε τζαμιά. Πολλοί χριστιανοί για να γλιτώσουν από τους νέους κατακτητές αποφασίζουν να εγκαταλείψουν την Κρήτη

και καταφεύγουν στα νησιά του Ιονίου. Τα χρόνια από το 1770 έως το 1821 ήταν τα πιο σκοτεινά στην ιστορία του νησιού. Το 1821 κηρύχτηκε η Ελληνική Επανάσταση και οι τούρκοι εξαγριώθηκαν πιο πολύ ξεσπώντας πάνω στον κρητικό λαό. Τη αρχηγεία του τουρκικού στρατού την ανέλαβε ο Μωχάμετ Αλή, ο οποίος αργότερα (το 1840) κατέλαβε ένα μεγάλο μέρος του νησιού.

Η Μεγάλη Κρητική Επανάσταση διήρκησε δύο χρόνια, από το 1866 έως το 1868. Οι καταστροφές που άφησε πίσω της ήταν ανυπολόγιστες, τόσο υλικές όσο και ανθρώπινες. Η Επανάσταση όμως ξεκινά να απασχολεί τις μεγάλες δυνάμεις αναγκάζοντας την Τουρκία σε παραχωρήσεις. Τα χρόνια 1895-1896 “σημαδεύονται” από νέους αγώνες, καθιστώντας τις βιαιοπραγίες καθημερινό φαινόμενο. Τελικά το 1897 καταφθάνουν στο νησί της Κρήτης ελληνικά στρατεύματα που ξεκίνησαν σιγά σιγά να ελευθερώνουν το νησί. Ο βασικός τους σκοπός ήταν η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα.

Ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα

Η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα πραγματοποιείται επίσημα τον Δεκέμβριο του 1913 και έκτοτε είναι αναπόσπαστο κομμάτι του ελληνικού κράτους. Το 1922 πραγματοποιείται η Μικρασιατική καταστροφή με αποτέλεσμα την ανταλλαγή πληθυσμών Ελλάδας, Τουρκίας. Μισό εκατομμύριο μουσουλμάνοι εγκαταλείπουν την Ελλάδα και ένα εκατομμύριο Μικρασιάτες Έλληνες καταφθάνουν στην Ελλάδα. Στην Κρήτη έρχονται πολλές χιλιάδες πρόσφυγες από την Μικρά Ασία αυξάνοντας τον πληθυσμό της πόλης του Ηρακλείου με γοργούς ρυθμούς. Προϊόντος του χρόνου στην πόλη του Ηρακλείου πραγματοποιούνται σημαντικές αλλαγές. Το λιμάνι επεκτείνεται, η πόλη αποκτά αεροδρόμιο και η κυκλοφορία των αυτοκινήτων στους δρόμους πολλαπλασιάζεται. Ακόμη, στην ζωή των κατοίκων της πόλης “εισέρχεται”

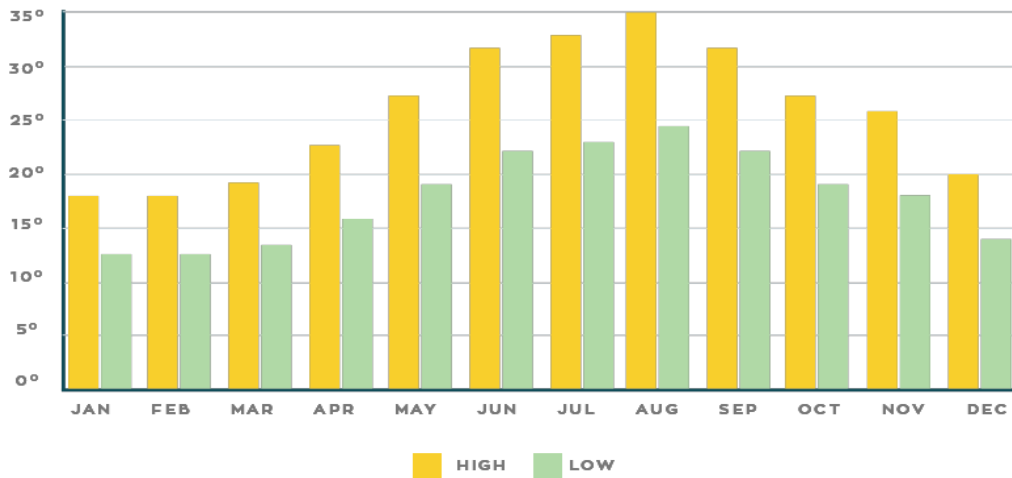
η ηλεκτρική ενέργεια, η τηλεόραση και το ραδιόφωνο αλλάζοντας ριζικά την μέχρι τότε καθημερινότητα.

2.3 Λόγοι επίσκεψης στο Ηράκλειο

Το Ηράκλειο Κρήτης προσελκύει πάρα πολλούς επισκέπτες. Ποιοι είναι όμως οι λόγοι που η πρωτεύουσα του νησιού αποτελεί πόλο έλξης για τον τουρισμό; Βασικός λόγος είναι το κλίμα του νησιού. Γεωγραφικά η Κρήτη βρίσκεται ανάμεσα στην Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική και είναι το πέμπτο σε έκταση μεγαλύτερο νησί της Μεσογείου. Γι' αυτό το λόγο το κλίμα της είναι ήπιο. Τους καλοκαιρινούς μήνες δεν παρατηρούνται πολλές βροχοπτώσεις ενώ το φθινόπωρο στην Κρήτη οι θερμοκρασίες είναι συχνά υψηλότερες απ' ό τι την άνοιξη, όπως επιβεβαιώνεται από το παρακάτω διάγραμμα. Η ηλιοφάνεια στο νησί διαρκεί σχεδόν όλους τους μήνες του έτους, με μεγαλύτερη ένταση από Απρίλιο έως Οκτώβριο. Θερμότεροι μήνες είναι ο Ιούλιος και ο Αύγουστος αλλά λόγω των δροσερών μελτεμιών, κυρίως τον Αύγουστο, το θέρος είναι σχετικά δροσερό. Ο χειμώνας ξεκινά συνήθως από τα μέσα του Δεκεμβρίου και είναι ήπιος με τις περισσότερες βροχοπτώσεις να παρατηρούνται κατά τους μήνες Δεκέμβριο και Ιανουάριο.

Διάγραμμα 1

Ετήσιες θερμοκρασίες της Κρήτης

(Πηγή : <https://www.incrediblecrete.gr/el/climate/>)

Από το παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε ότι στην Κρήτη τους θερινούς μήνες οι μέγιστες θερμοκρασίες είναι άνω των 30° Κελσίου, ενώ οι ελάχιστες κυμαίνονται από 20°-25° Κελσίου. Για παράδειγμα, τον Αύγουστο στην Κρήτη η μέγιστη θερμοκρασία φτάνει μέχρι τους 35°C ενώ η ελάχιστη γύρω στους 24°C. Λόγω αυτών των υψηλών θερμοκρασιών τους καλοκαιρινούς μήνες οι τουρίστες απολαμβάνουν τον ήλιο και τις παραλίες ολάκερης της Κρήτης. Τον Δεκέμβριο ξεκινά συνήθως ο χειμώνας και η μέγιστη θερμοκρασία ανέρχεται στους 20°C ενώ η ελάχιστη στους 14°C.

Η Κρήτη αποτελεί τουριστικό προορισμό, εκτός από το κλίμα και λόγω των ατελείωτων παραλιών της. Πολύ γνωστές παραλίες του νομού Ηρακλείου είναι:

✚ Η παραλία της Αμμουδάρας, από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς στην περιοχή του Ηρακλείου, δυτικά της πόλης και μόλις 5 χλμ. μακριά. Είναι μεγάλη σε μήκος και διαθέτει ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια, καθώς και νυχτερινή ζωή.

✚ Η παραλία της Αγίας Πελαγίας βρίσκεται σε απόσταση περίπου 20 χιλιομέτρων βορειοδυτικά της πόλης του Ηρακλείου. Είναι γνωστή για τα

καθαρά κρυστάλλινα και γαλήνια νερά της, καθώς ο κόλπος στον οποίο βρίσκεται η παραλία είναι προφυλαγμένος από τα καλοκαιρινά μελτέμια. Ο οικισμός διαθέτει ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, εστιατόρια και τουριστικά καταστήματα.

🚩 Τα φημισμένα Μάταλα είναι παραθαλάσσιο χωριό, 66 χλμ. νοτιοδυτικά του Ηρακλείου, στα παράλια του Λιβυκού πελάγους. Μεγάλη παρέα καλλιτεχνών όπως Janis Joplin, Joan Baez, Bob Dylan και άλλοι περνούσαν ξέγνοιαστες μέρες & νύχτες, όλοι μαζί ως μέλη του κινήματος των χίπις, ‘παιδιά των λουλουδιών’, στη δεκαετία 1960-70, ζώντας στις φυσικές σπηλιές των βράχων στο όμορφο ψαροχώρι. Οι φυσικές σπηλιές έχουν χαρακτηριστεί πλέον προστατευμένος αρχαιολογικός χώρος. Τα Μάταλα έπαψαν να είναι το όμορφο ψαροχώρι, έχουν χάσει το περισσότερο από το παραδοσιακό τους χρώμα, διαθέτουν όμως θαυμάσια παραλία, κοντά τους βρίσκονται άλλα παραδοσιακά χωριά, όπως Σίβας και Καμπιλάρι και τριγύρω πολλά περισσότερα. Με την καθιέρωση του καλοκαιρινού φεστιβάλ που οργανώνεται κάθε χρόνο εκεί, προσελκύεται όλο και περισσότερος κόσμος. Το φεστιβάλ πραγματοποιείται Ιούνιο περιλαμβάνει μουσική, live συναυλίες ελληνικών και ξένων συγκροτημάτων και άλλα δρώμενα. Το site του συγκεκριμένου φεστιβάλ είναι το <http://www.matalabeachfestival.org/>.

2.3 Τουριστικά Αξιοθέατα Ηρακλείου

Η αύξηση του τουρισμού στην πόλη του Ηρακλείου οφείλεται στα αξιοθέατα προς επίσκεψη, με πρώτο και καλύτερο το ανακαινισμένο αρχαιολογικό μουσείο του Ηρακλείου, με πολύ ενδιαφέροντα εκθέματα από τον μινωικό πολιτισμό, το φρούριο Κούλε, την κρήνη του Μοροζίνη, τη Βασιλική του Αγίου Μάρκου. Το ανάκτορο της Κνωσού αποτελεί σπουδαίο αρχαιολογικό χώρο και προσελκύει εκατοντάδες χιλιάδες τουρίστες κάθε χρόνο.

- Το Φρούριο Κούλε

Το επιβλητικό φρούριο Κούλε είναι το πρώτο αξιοθέατο που αντικρίζει κανείς εισερχόμενος στο λιμάνι του Ηρακλείου, εάν φτάνει στην πόλη με την ακτοπλοϊκή συγκοινωνία. Είναι σήμα κατατεθέν της πόλης και το αρχικό του όνομα ήταν Rocca a Mare ή Castello a Mare ή Castello, που σημαίνει φρούριο στην θάλασσα. Στην θέση του σημερινού φρουρίου υπήρχε παλαιότερο, το οποίο είχε πάθει σοβαρές ζημιές από τον σεισμό του 1303. Το νεότερο φρούριο απέκτησε την τελική του μορφή ανάμεσα στο 1523-1540. Οι εργασίες κατασκευής του διακόπτονταν το χειμώνα λόγω των δύσκολων καιρικών συνθηκών που επικρατούσαν. Λόγω των φθορών που υπέστη από τα κύματα χρειάστηκε να γίνουν αλλεπάλληλες επισκευές.

Το 1669 το φρούριο μαζί με την υπόλοιπη Κρήτη έπεσε στα χέρια των Τούρκων. Επί Τουρκοκρατίας ο Κούλες δεν υπέστη παρεμβάσεις πάρα μόνο τοποθετήθηκαν προσθήκες τουφεκιοφόρων και κανονιών διότι έπρεπε να προστατεύεται το λιμάνι από τις εισβολές και τις αποβάσεις άλλων κατακτητών. Είναι διάροφο και αποτελείται από 26 διαμερίσματα που χρησιμοποιούνταν κυρίως ως αποθήκες τροφίμων, πολεμοφοδίων αλλά και ως κελιά φυλακής. Στις πλευρές του φρουρίου που βλέπουν προς την θάλασσα άνοιγαν θυρίδες για τα κανόνια που προστάτευαν το λιμάνι. Όμως η χρήση κανονιών στους εσωτερικούς χώρους δημιούργουσε προβλήματα γιατί και το οπτικό πεδίο, λόγω του ότι τα ανοίγματα ήταν μικρά ήταν περιορισμένο αλλά και γιατί ο καπνός μετά τη ρίψη του βλήματος καθιστούσε την ατμόσφαιρα αποπνικτική.

Σήμερα το φρούριο Κούλε χρησιμοποιείται περιστασιακά για καλλιτεχνικές εκθέσεις στους εσωτερικούς χώρους στο ισόγειο αλλά και για θεατρικές ή μουσικές παραστάσεις στον επάνω όροφο, καιρού επιτρέποντος.

- Η Κρήνη Μοροζίνη (Λιοντάρια)

Η κρήνη Μοροζίνη ή αλλιώς «Λιοντάρια» κατασκευάστηκε το 1628 από τον Φραγκίσκο Μοροζίνη, με την συνδρομή των μηχανικών Zorzi Corner, Raffaello Monnani και Francesco Bassilatta. Είναι σημείο αναφοράς για την πόλη του Ηρακλείου και βρίσκεται στην πλατεία Λιονταριών απέναντι από την Βασιλική του Αγίου Μάρκου, στο κέντρο της πόλης και σώζεται σε πολύ καλή κατάσταση. Ο σκοπός κατασκευής της ήταν η παροχή νερού στην πόλη του Ηρακλείου, καθώς ο Χάνδακας (το σημερινό Ηράκλειο) είχε πάντα πρόβλημα έλλειψης νερού και το έργο του Μοροζίνη “ξεδίψασε” το Ηράκλειο μεταφέροντας άφθονο, πόσιμο νερό. Το νερό ερχόταν από το βουνό Γιούχτας μέσω του υδραγωγείου του Μοροζίνη, μήκους 15 χιλιομέτρων. Το Ηράκλειο δεν είχε πηγές νερού και οι κάτοικοί του χρησιμοποιούσαν δεξαμενές για το νερό της βροχής. Το έργο ολοκληρώθηκε σε 14 μήνες και εγκαινιάστηκε στις 25 Απριλίου 1628 εορτή του Αγίου Μάρκου, πολιούχου της πόλης. Η δεξαμενή έχει οκτάλοβο σχήμα έτσι ώστε η παροχή νερού να πραγματοποιείται σε περισσότερους ανθρώπους ταυτόχρονα. Στο κάθε ημικύκλιο, όπως φαίνεται στην παραπάνω εικόνα, μπορούν να σταθούν πέντε άτομα συγχρόνως και να γεμίσουν τα δοχεία τους. Η διακόσμηση και τα ανάγλυφα της κρήνης είναι παρμένα από την ελληνική μυθολογία, κυρίως από το θαλάσσιο βασίλειο (δελφίνια, τρίτωνες, μυθολογικά τέρατα κλπ.) και το νερό έτρεχε από το στόμα τεσσάρων

λεόντων. Αρχικά, στην κορυφή της κρήνης είχε τοποθετηθεί ένα άγαλμα του Ποσειδώνα το οποίο δε σώζεται. Καταστράφηκε είτε από σεισμό είτε από τους οθωμανούς, οι οποίοι κατέστρεφαν τα αγάλματα. Το 1847 οι τούρκοι άλλαξαν τελείως την δομή της κρήνης αυτής προσθέτοντας μαρμάρινες κολόνες. Επίσης είχαν τρυπήσει τους λοβούς και τοποθέτησαν βρύσες καταστρέφοντας τα ανάγλυφα. Το 1900 το μνημείο αποκαταστάθηκε στην αρχική του μορφή. Σήμερα δεν βρίσκεται σε λειτουργία αλλά διατηρείται σε σχετικά καλή κατάσταση. Η πλατεία των Λιονταριών συγκεντρώνει πλήθος κόσμου σε καθημερινή βάση και από αυτήν ξεκινάει και ο πεζόδρομος της 25^{ης} Αυγούστου ο οποίος καταλήγει στο φρούριο Κούλε.

- Βασιλική του Αγίου Μάρκου

Η Βασιλική του Αγίου Μάρκου είναι από τα σημαντικότερα μνημεία της πόλης του Ηρακλείου και βρίσκεται απέναντι ακριβώς από την κρήνη του Μοροζίνη ή αλλιώς «Λιοντάρια». Χτίστηκε το 1239 από τους ενετούς, προκειμένου να εδραιώσουν την κυριαρχία τους στο Ηράκλειο, καθώς και να εκφράσουν την ευγνωμοσύνη και την αγάπη τους προς την πατρίδα τους. Ο ναός αυτός είναι αφιερωμένος στον προστάτη της Βενετίας Άγιο Μάρκο. Όταν η πόλη του Ηρακλείου ήταν αποικία ενετών, στον

συγκεκριμένο ναό λάμβαναν χώρα τελετές της ενετικής διοίκησης, καθώς και οι ταφές ενετών αρχόντων. Η βασιλική του Αγίου Μάρκου χτίστηκε σε απλή κάτοψη με στεγασμένη είσοδο και δεν διέφερε σημαντικά από αυτό που βλέπουμε σήμερα (βλέπε εικόνα). Στη νοτιοδυτική γωνία του ναού υπήρχε ένας ψηλός πύργος, που ήταν στραμμένος προς την πλατεία των λιονταριών. Το κωδωνοστάσιο ήταν αντίγραφο του κωδωνοστασίου του Αγίου Μάρκου της Βενετίας. Η βασιλική κατάφερε να “επιβιώσει” έπειτα από αλλεπάλληλους σεισμούς που έπληξαν την πόλη του Ηρακλείου. Κατά την τουρκική κυριαρχία μετατράπηκε σε τζαμί Ντεφτερνάρ, και στη θέση του κωδωνοστασίου ύψωσαν μιναρέ. Μετά την απελευθέρωση του νησιού ο μιναρές καταστράφηκε από τους κατοίκους του Ηρακλείου προκειμένου να “διαγράψουν” τις δυσάρεστες μνήμες της τουρκικής κατοχής. Σήμερα, στο μνημείο αυτό στεγάζεται η Δημοτική Πινακοθήκη της πόλης και είναι ανοιχτή δωρεάν στο κοινό σχεδόν καθημερινά όλη τη διάρκεια της μέρας. Φιλοξενεί εκθέσεις ντόπιων και όχι μόνο καλλιτεχνών, εκθέσεις φωτογραφίας αλλά και συναυλίες κλασικής ή τζαζ μουσικής. Πιο αργά το βράδυ είναι αγαπημένο στέκι φοιτητών και νεολαίας γενικότερα, που κάθονται στα σκαλιά χαζεύοντας τον κόσμο στην πλατεία.

- Η ενετική Λότζια

Η Λότζια βρίσκεται επίσης στο κέντρο του Ηρακλείου στην οδό 25^{ης} Αυγούστου, λίγο πιο κάτω από την Βασιλική του Αγίου Μάρκου και τα Λιοντάρια. Όταν η πόλη του Ηρακλείου ήταν αποικία των ενετών, το συγκεκριμένο κτήριο ήταν τόπος συνάντησης ευγενών και αρχόντων, όπου συζητούσαν οικονομικά, εμπορικά και πολιτικά θέματα που απασχολούσαν την πόλη. Χτίστηκε περίπου το 1628 από τον γενικό προβλεπτή Φραγκίσκο Μοροζίνη, αυτόν που έχτισε την κρήνη του Μοροζίνη (κρήνη με τα λιοντάρια). Σήμερα στο κτήριο της Λότζια στεγάζεται το δημαρχείο του δήμου Ηρακλείου, το γραφείο του Δημάρχου, αντιδημάρχων, διοικητικές και οικονομικές υπηρεσίες καθώς και την αίθουσα που διεξάγεται το διοικητικό συμβούλιο.

- Καθεδρικός Ναός Αγίου Μηνά

Ο Καθεδρικός Ναός Αγίου Μηνά είναι ορθόδοξος καθεδρικός ναός ο οποίος βρίσκεται στο Ηράκλειο και είναι η έδρα του Αρχιεπισκόπου Κρήτης. Θεωρείτο ο μεγαλύτερος ναός στην Κρήτη και ένας από τους μεγαλύτερους ναούς στην Ελλάδα. Ο Άγιος Μηνάς είναι ο πολιούχος της πόλης του Ηρακλείου και η μνήμη του γιορτάζεται στις 11 Νοεμβρίου. Ο ναός ξεκίνησε να χτίζεται το 1862 αλλά λόγω της

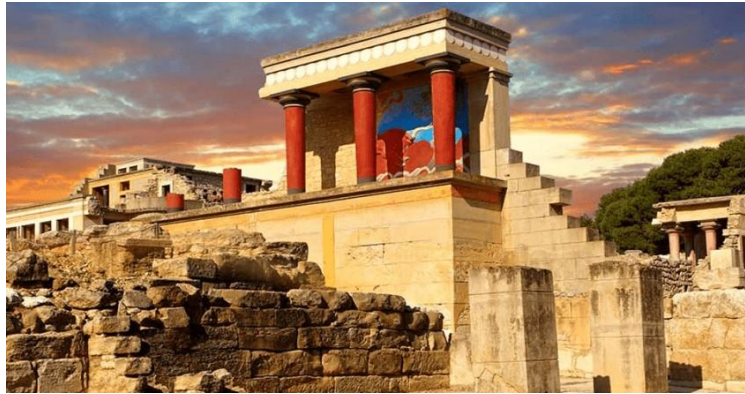
Κρητικής Επανάστασης του 1866 η κατασκευή του διακόπηκε και ολοκληρώθηκε 29 χρόνια αργότερα (1895). Αρχιτέκτονας του ναού ήταν ο Αθανάσιος Μούσης.

- Αρχαιολογικό μουσείο Ηρακλείου

Αρχαιολογικό μουσείο Ηρακλείου είναι ένα από τα μεγάλα μουσεία στην Ελλάδα και ένα από τα σημαντικότερα στην Ευρώπη. Το σημερινό κτίριο του μουσείου ξεκίνησε το 1937 σε σχέδια του Πάτροκλου Καραντινού. Από το 2006 έως το 2014 παρέμεινε κλειστό λόγω ανακαίνισης εξ ολοκλήρου. Στο μουσείο “στεγάζονται” αριστουργήματα της μινωικής τέχνης και του μινωικού πολιτισμού, ευρήματα από τα ανάκτορα της Κνωσού και της Φαιστού και αρχαιολογικά δείγματα από όλες τις περιόδους της κρητικής ιστορίας 5500 χρόνων, από την νεολιθική έως την ρωμαϊκή εποχή. Πολύ σημαντικά εκθέματα είναι ο γνωστός δίσκος της Φαιστού, οι Θεές των όψεων ή αλλιώς η θεά με τα φίδια, η τοιχογραφία των ταυροκαθαψίων, το άγαλμα της Αφροδίτης, η σαρκοφάγος της Αγίας Τριάδας, η τοιχογραφία του Πρίγκιπα με τα Κρίνα. Το μουσείο πέρα από τις μόνιμες εκθέσεις οργανώνει και περιοδικές εκθέσεις, συμμετέχει σε εκθέσεις που περιοδεύουν στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και φιλοξενεί ποικίλες πολιτιστικές δραστηριότητες.

- Αρχαιολογικός χώρος της Κνωσού

Η Κνωσός είναι το κέντρο του πρώτου λαμπούρου ευρωπαϊκού ανακτορικού πολιτισμού, του μινωικού πολιτισμού. Το ανάκτορο απέχει μόλις 5 χιλιόμετρα από την πόλη του Ηρακλείου και είναι χτισμένο στον λόφο της Κεφάλας, με εύκολη πρόσβαση στην θάλασσα αλλά και στο εσωτερικό της Κρήτης. Το ανάκτορο είναι συνδεδεμένο με διάσημους ελληνικούς μύθους, όπως του Δαίδαλου και του Ίκαρου, του Μινώταυρου, καθώς ήταν η έδρα του βασιλιά Μίνωα, ο οποίος θεωρούνταν γιός της Ευρώπης και του Δία, σύμφωνα με τον μύθο της αρπαγής της Ευρώπης. Ο δε μύθος του Μινώταυρου θέλει να δείξει την παντοδυναμία του Μίνωα και την υποτέλεια της Αθήνας στην Κρήτη. Αναφορές στο παλάτι της Κνωσού και στον Μίνωα γίνονται στον Όμηρο, τον Θουκυδίδη, τον Ησίοδο και τον Ηρόδοτο.

Τα παλαιότερα ίχνη κατοίκησης χρονολογούνται στη Νεολιθική εποχή. Η οικονομική, κοινωνική και πολιτική ανάπτυξη του οικισμού οδήγησε κατά τα τέλη της δεύτερης χιλιετίας π.Χ., στην ανέγερση μεγαλοπρεπούς ανακτόρου, το οποίο καταστράφηκε και χτίστηκε μεγαλύτερο και μεγαλοπρεπέστατο ανάκτορο. Το 1600 π.Χ. σεισμός προκάλεσε ζημιές στο κτίσμα, οι οποίες αποκαταστάθηκαν γρήγορα με την προσθήκη πολλών νέων κτιρίων. Η πόλη παρουσίασε ακμή κατά την μινωική εποχή (2000-1350 π.χ.), κατά την οποία αποτελεί το πιο πολυπληθές κέντρο της

Κρήτης. Γύρω από το ανάκτορο χτίστηκαν μεγάλα οικοδομήματα, όπως το μικρό ανάκτορο, η βασιλική έπαυλη κ.α., η Κνωσός αναπτύχθηκε οικοδομικά και εκεί διέμεναν πολλές χιλιάδες κάτοικοι. Όμως το 1450 π.χ. ένας άλλος σεισμός, πιθανόν από την έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης, κατέστρεψε το ανάκτορο για μια ακόμα φορά. Αποκαταστάθηκε και τότε χρησιμοποιήθηκε από τους Μυκηναίους, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στην πόλη το 1450-1400 π.χ. Οριστική καταστροφή του ανακτόρου πραγματοποιήθηκε το 1350 π.χ. εξαιτίας μιας πυρκαγιάς που προκλήθηκε στις αποθήκες εμπορευμάτων. Ύστερα από αυτή την πυρκαγιά, το παλάτι δεν αποκαταστάθηκε.

Η Κνωσός εξέδωσε πολλά νομίσματα. Τα περισσότερα παρίσταναν τον Μινώταυρο να κρατά στο χέρι του μια πέτρα. Σε άλλα παριστάνεται ο λαβύρινθος ο οποίος προέρχεται από τη λέξη «λάβρυς», που σημαίνει διπλός πέλεκυς. Ο πέλεκυς αυτός αποτελεί το ιερό σύμβολο της μινωικής θρησκείας.

Ο ηρακλειώτης Μίνωας ο Καλοκαιρινός πραγματοποίησε τις πρώτες ανασκαφές το 1878, αλλά αυτός που τις ολοκλήρωσε από το 1900 και μετά ήταν ο άγγλος Sir Άρθουρ Έβανς, ο οποίος αποκάλυψε ολόκληρο το ανάκτορο και αποκατέστησε κάποια σημεία, αμφισβητούμενα σήμερα από τους ειδικούς επιστήμονες. Ο αρχαιολογικός χώρος της Κνωσού αποτελεί πόλο έλξης για περισσότερους από 1.000 επισκέπτες το χρόνο, οι οποίοι καταφθάνουν εκεί για να θαυμάσουν το ανάκτορο, το παρακείμενο μικρό ανάκτορο, τη βασιλική έπαυλη, την οικία του Διονύσου καθώς και βασιλικούς τάφους.

Το ανάκτορο της Κνωσού κάλυπτε έκταση 20.000 τ.μ. και διέθετε 1.200 δωμάτια, ήταν πολώροφο με ποικιλία δομικών υλικών και ορθομαρμαρώσεις, χτισμένο με σοφή αρχιτεκτονική που του παρείχε δροσιά το καλοκαίρι και ζέστη το χειμώνα, ενώ ήταν διακοσμημένο με τοιχογραφίες που αναπαριστούσαν θρησκευτικές τελετές. Τα

περισσότερα ευρήματα του αρχαιολογικού χώρου της Κνωσού βρίσκονται στο αρχαιολογικό μουσείο Ηρακλείου.

- Μινωικό Ανάκτορο Φαιστού

Πόλη της μινωικής Κρήτης χτισμένη σε έναν χαμηλό λόφο (100 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας), 55 χιλιόμετρα νότια του Ηρακλείου βρίσκεται ο δεύτερος σε σπουδαιότητα, μετά το ανάκτορο της Κνωσού, ο αρχαιολογικός χώρος της Φαιστού σε έκταση 18 στρεμμάτων, με πανοραμική θέα στη γύρω περιοχή. Η Φαιστός βρίσκεται στην πεδιάδα της Κάτω Μεσαράς και περιτριγυρίζεται από επιβλητικά βουνά (Ψηλορείτης, Λασιθιώτικα βουνά). Κατά τη μυθολογία, στη Φαιστό βασίλευε η δυναστεία του γιού του Δία, Ραδάμανθυ, που ήταν αδελφός του Μίνωα και δικαστής του Κάτω Κόσμου.

Η πόλη της Φαιστού κατοικείται και αυτή από την νεολιθική εποχή. Το 1900 π.χ. κτίστηκε το πρώτο ανάκτορο που καταστράφηκε το 1700 π.χ. από έναν μεγάλο σεισμό, που έπληξε την περιοχή. Γρήγορα όμως στην θέση του παλαιού ανεγέρθηκε ένα νέο πιο μεγαλοπρεπές ανάκτορο. Τα περισσότερα από τα κτίσματα που ο επισκέπτης αντικρύζει στην Φαιστό ανήκουν στο δεύτερο ανάκτορο. Ο Όμηρος

αναφέρει ότι η πόλη της Φαιστού συμμετείχε και στον Τρωικό πόλεμο. Οι ανασκαφές άρχισαν το 1900, ίδια χρονιά με τις ανασκαφές στο ανάκτορο της Κνωσού, από Ιταλούς αρχαιολόγους με επικεφαλής τον Federico Halbherr και συνεχίστηκαν από τους Pernier και Levi.

Το πιο γνωστό εύρημα στον αρχαιολογικό χώρο της Φαιστού ήταν ο δίσκος της Φαιστού, ο οποίος ανακαλύφθηκε στο υπόγειο ενός δωματίου του μινωικού παλατιού, κοντά στην Αγία Τριάδα. Στις 3 Ιουλίου 1908 ο Ιταλός αρχαιολόγος Pernier ανέκτησε αυτόν τον εντυπωσιακό δίσκο. Ο δίσκος κατασκευάστηκε από πηλό και είναι το πιο γνωστό δείγμα ιερογλυφικής μινωικής γραφής, παρουσιάζοντας και από τις δύο πλευρές 45 σύμβολα, τα οποία ακολουθούν σπειροειδή διάταξη και διαβάζονται ξεκινώντας από την περιφέρεια και καταλήγοντας στο κέντρο. Η αποτύπωση των συμβόλων πραγματοποιήθηκε με σφραγίδες, όταν ακόμα ο πηλός ήταν νωπός και τα οποία σε κάποια σημεία επαναλαμβάνονται και δημιουργούν λέξεις. Πολλά από τα σύμβολα αναπαριστούν αναγνωρίσιμα αντικείμενα, όπως ανθρώπινες μορφές, ψάρια, πουλιά, φυτά κλπ.

Τον Φεβρουάριο του 2018, ο γλωσσολόγος Γκάρεθ Όουενς, ύστερα από εντατική έρευνα δέκα χρόνων, μαζί με τον συνεργάτη του και καθηγητή φωνητικής στην Οξφόρδη Τζον Κόουλμαν έχουν προχωρήσει στην αποκρυπτογράφηση του δίσκου της Φαιστού σε ποσοστό άνω του 50%. *“Στην αρχή είχα κολλήσει στην α’ πλευρά του δίσκου, όπου η λέξη I-QE-KU-RA επαναλαμβάνεται τρεις φορές και θεώρησα ότι για την ερμηνεία του δίσκου αυτή ήταν η λέξη κλειδί. Είναι η λέξη για την έγκυο θεότητα που λάμπει. Στην β’ πλευρά υπάρχει μια πρόταση που αναφέρεται στη θεότητα αυτή, η οποία είναι γνωστή στη Μινωική Κρήτη. Υπάρχουν αρκετές λέξεις στον δίσκο που έχουν σχέση με τη θρησκεία και πιστεύω ότι μας δείχνουν για ποια θεότητα μιλάμε. Για την Αστάρτη/ Αφροδίτη/ Αφαία”* ανέφερε χαρακτηριστικά ο ίδιος σε ομιλία του. *Ακόμα πρόσθεσε ότι “Με την ανάγνωσή μας πιστεύουμε ότι πλέον μπορούμε να*

διαβάζουμε το 99% του δίσκου με τις φωνητικές αξίες της μυκηναϊκής γραμμής Β””. Ο ίδιος ανέφερε επίσης ότι “Έξι λέξεις μιλάνε για το φως και έξι λέξεις για την δύση του φωτός. Τρεις λέξεις μιλάνε για την έγκυο θεότητα και άλλες 10 λέξεις για τη συγκεκριμένη θεότητα αλλά με διαφορετικά επίθετα.” (<https://www.cnn.gr>, <https://www.lifo.gr>)

- Μάλια

Τα Μάλια βρίσκονται 37 χιλιόμετρα ανατολικά από το Ηράκλειο και 3 χιλιόμετρα από την περιοχή των Μαλίων βρίσκεται το τρίτο σε μέγεθος ανάκτορο της μινωικής Κρήτης με έκταση 7500 τ.μ.. Ο Μίνωας, ο Ραδάμανθυς και ο Σαρπηδόνας ήταν οι τρεις γιοι της Ευρώπης και του Δία. Ο τελευταίος βασίλευσε στο μινωικό ανάκτορο των Μαλίων ενώ οι δύο πρώτοι στην Κνωσό και στην Φαιστό αντίστοιχα. Το ανάκτορο των Μαλίων χτίζεται το 1900 π.Χ. αλλά καταστρέφεται το 1700 π.Χ. Πραγματοποιείται ανοικοδόμησή του το 1650 π.Χ. στην ίδια θέση που βρισκόταν το παλιό ανάκτορο αλλά το οριστικό του τέλος έρχεται το 1450 π.Χ. Οι ανασκαφές ξεκίνησαν το 1915 από τον Ιωσήφ Χατζηδάκη και συνεχίζονται μέχρι και σήμερα από την Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή. Στον αρχαιολογικό χώρο των Μαλίων ένα από τα ευρήματα, το οποίο εκτίθεται στο αρχαιολογικό μουσείο του Ηρακλείου, είναι

το θαυμάσιο μινωικό κόσμημα των «Μελισσών», το οποίο βρέθηκε στον ταφικό περίβολο της νεκρόπολης των Μαλίων και χρονολογείται περίπου το 1800 π.Χ.-1700 π.Χ. Το κόσμημα παριστάνει δύο μέλισσες που πετούν αντικρυστά και ανάμεσα στα πόδια τους κρατούν κηρήθρα. Επάνω από τα κεφάλια τους βρίσκεται ένας χρυσός συρμάτινος κλωβός, που περικλείει στο εσωτερικό του ένα χρυσό σφαιρίδιο, ενώ στα φτερά και στο κεντρί κρέμονται φλουριά με κοκκιδωτή διακόσμηση (<https://el.wikipedia.org>). Με τον αρχαιολογικό χώρο των Μαλίων κλείνει η τριλογία των μινωικών ανακτόρων.

2.4 Τρόποι πρόσβασης

Η πρόσβαση στην πρωτεύουσα του νησιού της Κρήτης πραγματοποιείται με τρεις τρόπους. Είτε μέσω ακτοπλοϊκής συγκοινωνίας κυρίως από το λιμάνι του Πειραιά αλλά και από άλλα νησιά, είτε αεροπορικώς.

Το λιμάνι του Ηρακλείου ανήκει στα σημαντικότερα λιμάνια της Ανατολικής Μεσογείου. Καθημερινά εκτελούνται δρομολόγια από και προς το λιμάνι του Πειραιά και τα πλοία αναχωρούν την νύχτα και φτάνουν νωρίς το πρωί το χειμώνα, ενώ κατά τους θερινούς μήνες πραγματοποιούνται και ημερήσια δρομολόγια. Συνδέεται

ακτοπλοϊκά με αρκετά νησιά του Αιγαίου, όπως είναι η Τήνος, η Σαντορίνη, η Μύκονος, η Άνδρος, η Πάρος κλπ. Ακόμη συνδέεται με την Ευρώπη αλλά και με πολλές χώρες ανά τον κόσμο. Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους πραγματοποιούνται δύο φορές την εβδομάδα δρομολόγια προς την Θεσσαλονίκη και προς την Ιταλία. Στο λιμάνι του Ηρακλείου καταφθάνουν πολλά κρουαζιερόπλοια προκειμένου οι τουρίστες να επισκεφτούν τα ως άνω αξιοθέατα καθώς και την πόλη του Ηρακλείου. Βασικές ελληνικές εταιρείες που εκτελούν τα δρομολόγια Ηράκλειο-Πειραιά και το αντίστροφο είναι οι πολύ γνωστές Anek Lines και Minoan Lines. Η δεύτερη πήρε το όνομά της από τον μινωικό πολιτισμό. Μικρότερες ακτοπλοϊκές εταιρείες εκτελούν τα δρομολόγια προς τα περισσότερα νησιά του Αιγαίου και όχι μόνο.

Το Ηράκλειο Κρήτης διαθέτει ένα από τα μεγαλύτερα σε κίνηση αεροδρόμια της Ελλάδας, το αεροδρόμιο “Νίκος Καζαντζάκης”. Η ονοματοδοσία του προήλθε προς τιμήν του σημαντικότερου παγκοσμίως έλληνα κρητικού συγγραφέα Νίκου Καζαντζάκη, ο οποίος γεννήθηκε στο Ηράκλειο το 1883 και του οποίου ο τάφος βρίσκεται, μόνος, πάνω στα Βενετσιάνικα τείχη της πόλης, στην Τάπια Μαρτινέγκο και φέρει την επιγραφή επάνω στο μάρμαρο, όπως ο ίδιος είχε ζητήσει, *«δε φοβούμαι τίποτα, δεν ελπίζω τίποτα, είμαι λήπτερος»*. Το αεροδρόμιο κτίστηκε το 1971 και απέχει 4 χιλιόμετρα από το κέντρο της πόλης, στην περιοχή της Αλικαρνασσού. Παλαιότερα υπήρχε ένα μικρό αεροδρόμιο 10 χιλιόμετρα ανατολικά της Κνωσού. Το 1939 πραγματοποιήθηκε η πρώτη επιβατική προσγείωση στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου, ενώ το 1971 πραγματοποιήθηκε η πρώτη πτήση charter από το εξωτερικό, από την εταιρεία British Airways. Υπήρχε η σκέψη για μεταφορά του αεροδρομίου στην περιοχή Καστέλι, πόλη 36 km νοτιοανατολικά του Ηρακλείου. Η διάρκεια του ταξιδιού από το αεροδρόμιο της Αθήνας για την πόλη του Ηρακλείου διαρκεί μόνο 50 λεπτά, ενώ από το αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης 1 ώρα και 45 λεπτά. Το αεροδρόμιο διαθέτει γραφεία πληροφοριών, αεροπορικών εταιρειών,

τουριστικά γραφεία, καταστήματα duty-free, τράπεζα Εθνικής & Πειραιώς, καθώς και αναψυκτήρια. Τον Απρίλιο του 2018 ολοκληρώθηκε η επέκταση του αεροσταθμού κατά 3000 m² και πραγματοποιήθηκε πλήρης ανακαίνιση ορισμένων εγκαταστάσεων. Κάποιες ελληνικές εταιρείες τακτικών πτήσεων προς και από το αεροδρόμιο του Ηρακλείου είναι οι Aegean Airlines, Sky Express, Minoan Air, Elinair κλπ. Η αεροπορική εταιρεία τακτικών πτήσεων είναι η γνωστή EasyJet. Η πρόσβαση στο αεροδρόμιο “Νίκος Καζαντζάκης” πραγματοποιείται με αστικά λεωφορεία και με ταξί. Από το αεροδρόμιο ξεκινούν διαφορετικές γραμμές αστικών λεωφορείων (ΚΤΕΛ) που εξυπηρετούν ολόκληρο το δήμο του Ηρακλείου. Στο χώρο αφίξεων του αεροδρομίου υπάρχει πιάτσα ταξί που λειτουργεί ολόκληρο το 24ωρο. Από και προς το αεροδρόμιο από το κέντρο του Ηρακλείου το κόστος ανέρχεται στα 15 ευρώ.

Πίνακας 1.

Στατιστικά διεθνών αφίξεων και αφίξεων εσωτερικού ετών 2017-2018 στο
αεροδρόμιο Ηρακλείου αντίστοιχα

2018	Διεθνείς Αφίξεις Ηρακλείου	Αφίξεις Εσωτερικού
Ιανουάριος	5.919	44.010
Φεβρουάριος	10.513	42.411
Μάρτιος	30.130	50.181
Απρίλιος	160.744	52.211
Μάιος	433.402	50.242
Ιούνιος	548.220	60.894
Ιούλιος	655.826	71.803
Αύγουστος	649.196	69.769
Σεπτέμβριος	550.037	65.029

2017	Διεθνείς Αφίξεις Ηρακλείου	Αφίξεις Εσωτερικού
Ιανουάριος	771	37.796
Φεβρουάριος	1.118	36.502

Μάρτιος	3.794	43.881
Απρίλιος	160.356	46.294
Μάιος	374.022	43.488
Ιούνιος	512.666	50.275
Ιούλιος	637.982	60.404
Αύγουστος	627.883	58.677
Σεπτέμβριος	512.853	54.913

(Πηγή : <http://sete.gr/el/statistika-vivliothiki/statistika/>)

Στον παραπάνω πίνακα παρουσιάζονται στατιστικά στοιχεία που αφορούν στις διεθνείς αφίξεις καθώς και στις αφίξεις εσωτερικού - εισερχόμενο τουρισμό στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου Κρήτης. Παρατηρείται ότι τους καλοκαιρινούς μήνες του 2018 (Ιούνιος-Αύγουστος) οι τιμές των διεθνών αφίξεων βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα, που είναι πολύ λογικό καθώς ο τουρισμός τους καλοκαιρινούς μήνες αυξάνεται. Για παράδειγμα, τον Ιούλιο του 2018 οι αφίξεις στο αεροδρόμιο “Νίκος Καζαντζάκης” ανέρχονται στις 655.826. Συγκρίνοντας τις αφίξεις των δύο τελευταίων ετών μπορούμε να πούμε ότι το τρέχον έτος αυξήθηκαν οι διεθνείς αφίξεις στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου Κρήτης. Όσον αφορά στις αφίξεις εσωτερικού παρατηρούμε ότι τον Ιούλιο του 2018 ανέρχονται στις 71.803 ενώ το 2017 τον ίδιο μήνα ήταν 60.404. Ο μήνας με τις περισσότερες διεθνείς και εσωτερικού αφίξεις ήταν ο Ιούλιος ενώ τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο αντίστοιχα πραγματοποιήθηκαν οι λιγότερες αφίξεις στο αεροδρόμιο Ν.Κ.

Η πόλη του Ηρακλείου διαθέτει πολύ καλό οδικό δίκτυο, που συνδέει τους τέσσερις νομούς με εθνικές οδούς, οι οποίες διατηρούνται σε πολύ καλή κατάσταση. Υπάρχουν, όπως και στις περισσότερες περιοχές της Ελλάδας, υπεραστικά λεωφορεία ΚΤΕΛ, οι οποίες συνδέουν τις πρωτεύουσες τόσο των νομών όσο και μικρότερων περιοχών εντός της Κρήτης. Ο επισκέπτης, χρησιμοποιώντας είτε δημόσια λεωφορεία, είτε μέσω ιδιωτικού αυτοκινήτου, μπορεί να ταξιδέψει και να εξερευνήσει κάθε γωνιά της Κρήτης από τον βορρά έως τον νότο από την δύση έως την ανατολή.

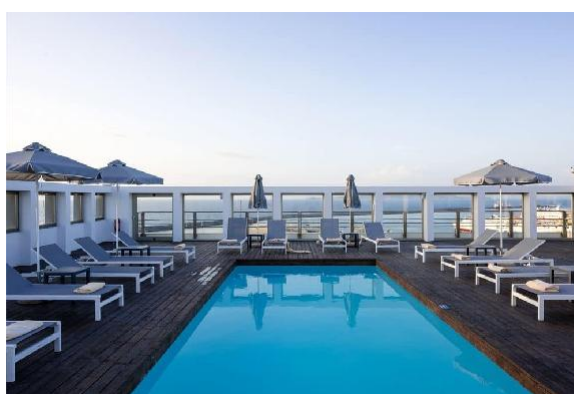
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

3.1 Ξενοδοχειακές Υποδομές στο Ηράκλειο

Στην Κρήτη και ειδικότερα στο νομό του Ηρακλείου υπάρχουν εγκαταστάσεις μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων, οι οποίες προσφέρουν υπηρεσίες εστίασης, διαμονής, διασκέδασης σε πολλούς τουρίστες. Τα έσοδα των ξενοδοχειακών μονάδων στον νομό του Ηρακλείου αλλά και στους υπόλοιπους 3 νομούς αυξάνονται αρκετά τους θερινούς μήνες (Ιούνιος-Σεπτέμβριος), καθώς οι εισερχόμενοι τουρίστες στο νησί είναι πολλοί, όπως είδαμε στους πίνακες των διεθνών αφίξεων του κεφαλαίου 2. Συνολικά στον νομό του Ηρακλείου υπάρχουν 58 ξενοδοχεία. Τέσσερα ξενοδοχεία τα οποία βρίσκονται στο κέντρο της πόλης είναι 5 αστέρων. Κάποια από αυτά είναι τα εξής :

 [Aquila Atlantis](#)

Το Aquilla Atlantis Hotel βρίσκεται 1 χιλιόμετρο από το κέντρο της πόλης του Ηρακλείου στην οδό Υγείας 2 ,200 μέτρα από το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου

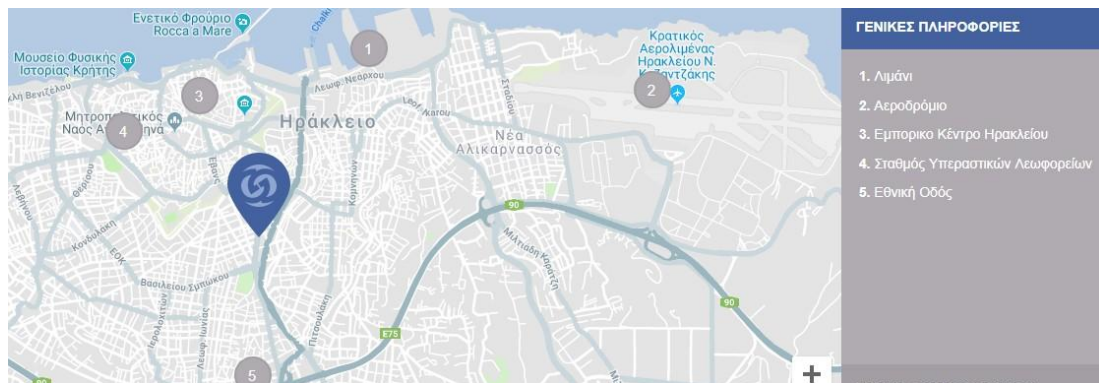
και 4 χιλιόμετρα από το αεροδρόμιο “Νίκος Καζαντζάκης”. Το ξενοδοχείο διαθέτει εξωτερική πισίνα με θέα στο λιμάνι της πόλης, υπηρεσίες spa και ευεξίας, μασάζ και περιποίηση ομορφιάς για τους επισκέπτες, πρόσβαση σε υπολογιστές, ενσύρματο και ασύρματο Internet, εκτυπωτές προκειμένου οι επισκέπτες να μπορούν να διεκπεραιώσουν ενδεχόμενες επαγγελματικές υποθέσεις. Το ξενοδοχείο διαθέτει τους μεγαλύτερους συνεδριακούς χώρους του Ηρακλείου. Είναι η νούμερο 1 επιλογή των μεγαλύτερων πολυεθνικών εταιρειών. Επίσης παρέχει πολυτελή αυτοκίνητα σε προσιτές τιμές που μας δίνουν την δυνατότητα να μεταφερθούμε από και προς το ξενοδοχείο και οπουδήποτε αλλού στην Κρήτη. Το site του συγκεκριμένου ξενοδοχείου είναι το <https://theatlantishotel.gr/?lang=el>.

Galaxy Iraklio Hotel

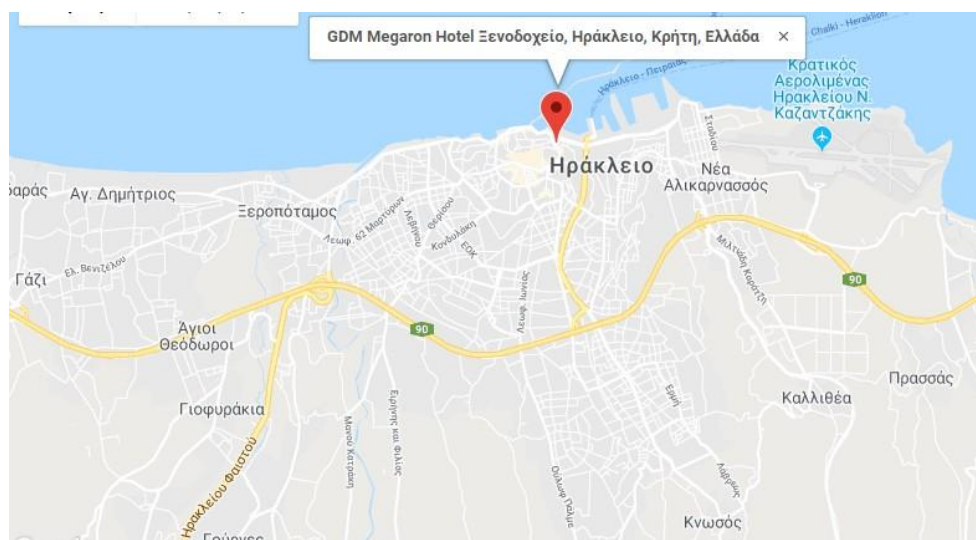
Το συγκεκριμένο ξενοδοχείο απέχει μόλις 10 λεπτά με τα πόδια από το κέντρο της πόλης ενώ ο αρχαιολογικός χώρος της Κνωσού απέχει 10 λεπτά με το αυτοκίνητο ενώ το αεροδρόμιο του Ηρακλείου μόλις 5 χιλιόμετρα μακριά. Το Galaxy Iraklio Hotel βρίσκεται στο νούμερο 75 της Λεωφόρου Δημοκρατίας και το τηλέφωνο είναι +30 2810238812. Το συγκεκριμένο ξενοδοχείο διαθέτει 9 συνεδριακούς χώρους χωρητικότητας 800 ατόμων, οι οποίοι μπορούν να αξιοποιηθούν για ποικίλους σκοπούς, εξωτερική πισίνα, υπερσύγχρονο γυμναστήριο και ακόμη υπάρχει η δυνατότητα ενοικίασης αυτοκινήτου για την περιήγηση στην πόλη του Ηρακλείου. Τα πολυτελή δωμάτια του ξενοδοχείου, 127 στο μέγεθος, έχουν θέα στην πισίνα αλλά και στην πόλη. Το site του ξενοδοχείου είναι το <https://www.galaxy-hotel.com/el/>.

GDM Megaron Hotel

Το GDM Megaron βρίσκεται στην καρδιά της πόλης σε κοντινή απόσταση με τα πόδια από το Αρχαιολογικό Μουσείο. Το λιμάνι του Ηρακλείου είναι 2 χιλιόμετρα ενώ το αεροδρόμιο του Ηρακλείου απέχει 5 χιλιόμετρα από το ξενοδοχείο. Όπως βλέπουμε στην δεξιά εικόνα η πισίνα του ξενοδοχείου έχει θέα στο φρούριο του Κούλε. Το συγκεκριμένο ξενοδοχείο διαθέτει αίθουσες στις οποίες μπορούν να διεξαχθούν δεξιώσεις, συνέδρια χωρητικότητας 40-200 ατόμων. Το GDM Megaron Hotel βρίσκεται στο νούμερο 9 της οδού Δ. Μποφόρ και το τηλέφωνο είναι +30 2810 305300. Το ξενοδοχείο διαθέτει 58 σύγχρονα δωμάτια τα περισσότερα με θέα στο Αιγαίο Πέλαγος αλλά και στο Ενετικό φρούριο. Το site του GDM Megaron Hotel είναι το <https://www.gdmmegaron.com/el/>.

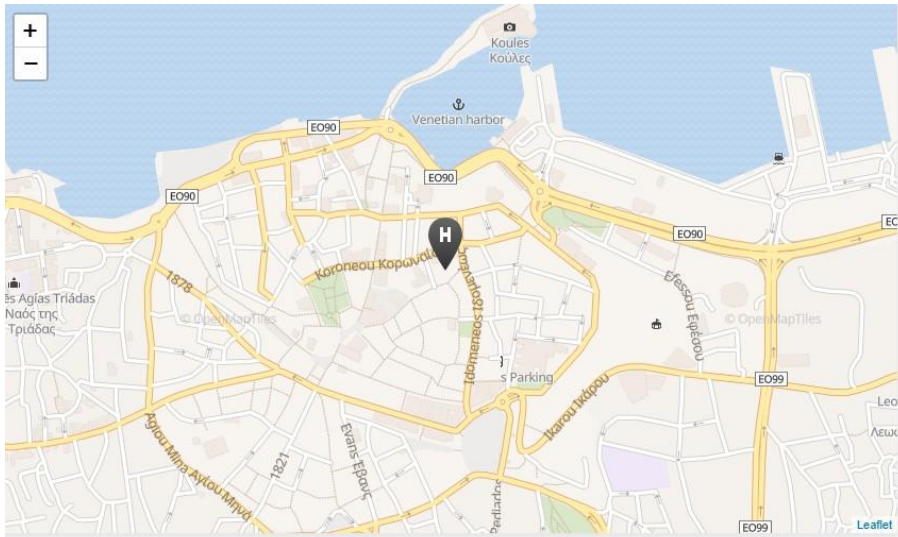

Ορισμένα ξενοδοχεία 4 αστέρων στην περιοχή του Ηρακλείου είναι τα εξής:

- Ibis Styles Heraklion Central

Το Ibis Styles Iraklion Hotel απέχει 300 μέτρα από το κέντρο της πόλης. Σε μικρή απόσταση ο επισκέπτης μπορεί να επισκεφτεί το Αρχαιολογικό μουσείο, τα Ενετικά τείχη, το Φρούριο του Κούλε, την κρήνη του Μοροζίνη καθώς και το λιμάνι. Ο αρχαιολογικός χώρος απέχει 5 χιλιόμετρα από το ξενοδοχείο ενώ το αεροδρόμιο μόλις 4 χλμ. Το Ibis διαθέτει πισίνα, χώρους όπου ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει spa, μασάζ, ενοικιαζόμενα αυτοκίνητα και ποδήλατα, ιατρικές υπηρεσίες, εστιατόριο με μπουφέ, μπαρ, καφέ κ.α. Το ξενοδοχείο αυτό βρίσκεται στο νούμερο 26 Κορωναίου & Αγίου Τίτου και το τηλέφωνο είναι το +44 20 3026 5047 ενώ το site του είναι το <https://ibis-styles-heraklion-central-crete-island.ibooked.gr/>.

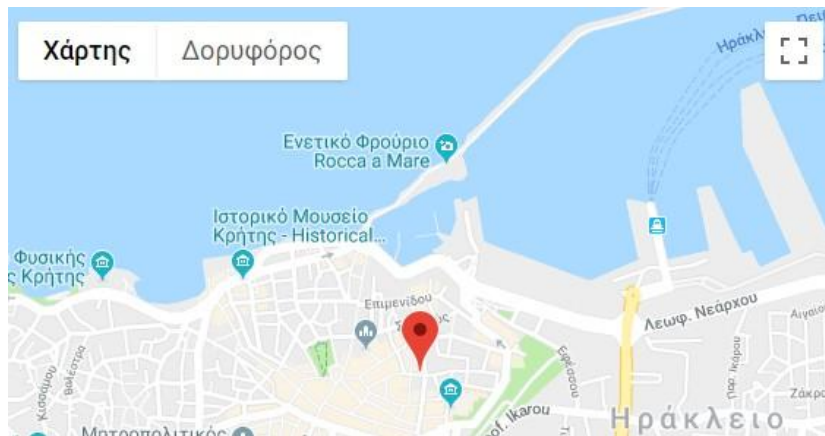

- Olive Green Hotel

Το Olive Green Hotel είναι ξενοδοχείο 4 αστέρων και απέχει 200 μέτρα από το κέντρο της πόλης. Απέχει 700 μ. από τα Ενετικά τείχη και 5 χλμ. από τον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού, ενώ το Αρχαιολογικό Μουσείο είναι 100 μέτρα μακριά. Σε 3 χιλιόμετρα από το ξενοδοχείο βρίσκεται το αεροδρόμιο του Ηρακλείου. Η διεύθυνση του ξενοδοχείου είναι η Ιδομενέως 22 και το τηλέφωνο είναι το 2810 302900. Το ξενοδοχείο διαθέτει μπαρ, εστιατόριο το οποίο λειτουργεί καθημερινά

όλο το 24ωρο και σερβίρει κρητικές συνταγές και υπηρεσίες μεταφοράς από και προς το αεροδρόμιο.

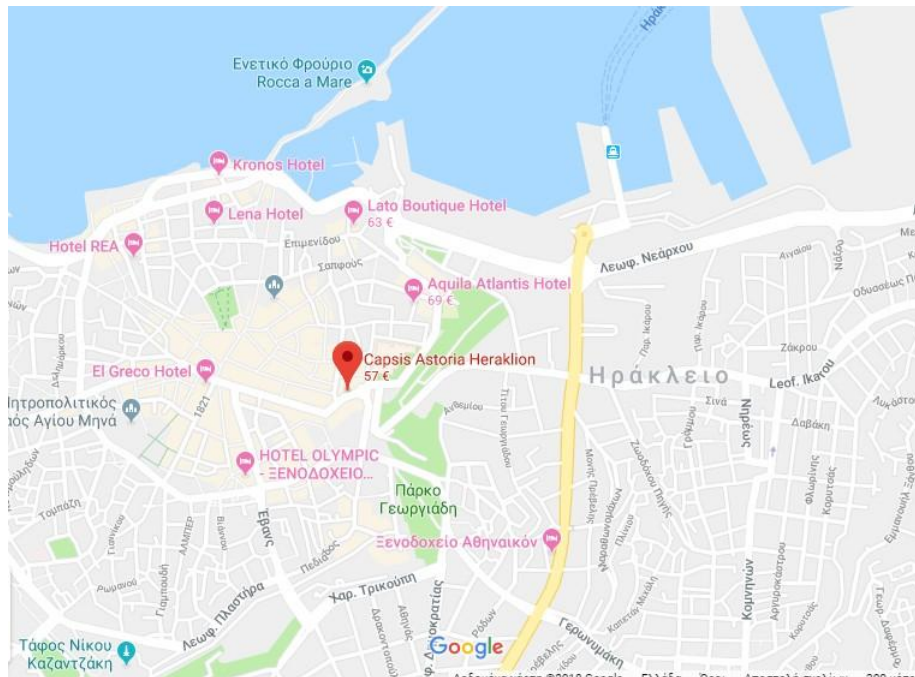
- Capsis Astoria Hotel

Το Capsis Astoria Hotel απέχει 50 μ. από το κέντρο στην διεύθυνση Πλατεία Ελευθερίας 11. Ο επισκέπτης μπορεί μέσα σε λίγα λεπτά και με τα πόδια να φτάσει σε σημαντικά σημεία του κέντρου και να απολαύσει τα μαγαζιά της νυχτερινής ζωής. Το αεροδρόμιο “Νίκος Καζαντζάκης” απέχει 5 χιλιόμετρα από τις εγκαταστάσεις του ξενοδοχείου. Απέξω ακριβώς υπάρχει στάση λεωφορείου με συχνά δρομολόγια προς

τις παραλίες και σε διάφορα σημεία ενδιαφέροντος. Το Capsis Astoria διαθέτει πισίνα στον τελευταίο όροφο (δεξιά εικόνα) με θέα το Ηράκλειο και το παλιό Ενετικό λιμάνι, εστιατόριο το Erofilli Restaurant και χώρους συνεδρίων και κοινωνικών εκδηλώσεων. Το site του ξενοδοχείου είναι το <https://www.capsishotels.gr/el/astoria>.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

5.1 Μεθοδολογία της έρευνας

Η μεθοδολογία της έρευνας αναφέρεται στις παραμέτρους της ερευνητικής προσπάθειας του ερευνητή οι οποίες αφορούν στις γενικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις, στις μεθόδους και τεχνικές, στα μέσα και υλικά καθώς και στις διαδικασίες που θα επιλέξει για τη διεξαγωγή της ερευνητικής διαδικασίας (Δημητρόπουλος ,2004). Το παραπάνω θεωρητικό πλαίσιο θέτει το περίγραμμα μελέτης και διεξαγωγής της ερευνητικής εργασίας με στόχο τον προσδιορισμό της σχέσης μεταξύ των υπό εξέταση παραγόντων και τη δημιουργία ενός γενικού πλαισίου που θα οδηγεί στην εξαγωγή χρήσιμων και ασφαλών συμπερασμάτων. Τα μεθοδολογικά εργαλεία που παρέχονται είναι :

- περιγραφικά
- πειραματικά

Τα περιγραφικά αναφέρονται σε υποκειμενικά στοιχεία στα οποία δεν υπάρχει η δυνατότητα πολλαπλών μετρήσεων άλλα βασίζεται στην στιγμιαία καταγραφή και ανάλυση τους. Το χαρακτηριστικό της περιγραφικής μελέτης είναι ο καθορισμός της σχέσης μεταξύ των μεταβλητών χωρίς την γενίκευση των αποτελεσμάτων στο σύνολο του πληθυσμού αλλά στην παρουσίαση της τάσης του επικρατεί στο δείγμα κατά τη στιγμή που πραγματοποιήθηκε η πειραματική διαδικασία. Σε αυτό το πλαίσιο η μεθοδολογία που αξιοποιήθηκε μπορεί να συνοψιστεί στα παρακάτω βήματα, στην συλλογή πρωτογενών δεδομένων καθώς βάση για την έρευνα αποτέλεσε η άποψη των τουριστών για το Ηράκλειο της Κρήτης.

Με βάση τα μεθοδολογικά εργαλεία που παρέχονται η έρευνα μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε 3 μεγάλες ομάδες με βάση τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Τον πληθυσμό
- Τη μέθοδο συλλογής δεδομένων
- Τον σκοπό διεξαγωγής της έρευνας

Το πρώτο χαρακτηριστικό αναφέρεται στα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που παρουσιάζει ένας πληθυσμός στον οποίο πραγματοποιείται η έρευνα, το δεύτερο αφορά την χρήση πρωτογενών ή δευτερογενών στοιχείων. Τα πρωτογενή στοιχεία προκύπτουν ως αποτέλεσμα δειγματοληπτικής διαδικασίας με αποκλειστικό σκοπό τη συλλογή δεδομένων που αφορούν ένα συγκεκριμένο ερευνητικό σκοπό ενώ τα δευτερογενή είναι προσβάσιμα δεδομένα, σε αρχεία ή βάσεις δεδομένων τα οποία έχουν ήδη επεξεργαστεί ή μελετηθεί από άλλους ερευνητές. Το τρίτο χαρακτηριστικό που απαριθμήθηκε αφορά τον σκοπό διεξαγωγής της έρευνας, δηλαδή τα ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν καθώς και τα απαραίτητα πρωτογενή ή δευτερογενή στοιχεία που απαιτούνται.

Η μεθοδολογική έρευνα που παρουσιάστηκε καθώς και τα 3 χαρακτηριστικά που παρουσιάστηκαν οδηγούν στα στάδια που ακολουθήθηκαν κατά την ερευνητική διαδικασία:

- Η συλλογή των δεδομένων βασίστηκε στην χρήση δομημένων ερωτηματολογίων
- Η δειγματοληπτική διαδικασία πραγματοποιήθηκε παρουσία του ερευνητή ώστε να λυθούν τυχόν απορίες που μπορεί να δημιουργήθηκαν κατά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου
- Οι ερωτήσεις που τέθηκαν ήταν σαφώς διατυπωμένες και καθορισμένες ζητούσαν αντικειμενικές απαντήσεις

- Το ερωτηματολόγιο που δημιουργήθηκε σχεδιάστηκε προσεκτικά ώστε να συμπεριληφθούν όσο το δυνατόν περισσότερες διαστάσεις του υπό εξέταση θέματος.

5.2 Ερευνητικά Ερωτήματα

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθούν τα χαρακτηριστικά των τουριστών που επιλέγουν το Ηράκλειο Κρήτης καθώς και να καθοριστούν οι βασικοί λόγοι που ελκύουν τους τουρίστες. Πιο συγκεκριμένα βασικό ζητούμενο είναι να δημιουργηθεί το προφίλ του τουρίστα που επιλέγει το Ηράκλειο καθώς και οι επιλογές που κάνει ώστε να μπορούν οι άμεσα ενδιαφερόμενοι τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο να προσδιορίσουν τις πολιτικές για τον τουρισμό και να σχεδιάσουν στοχευμένα προϊόντα με στόχο τη μεγιστοποίηση της τουριστικής κίνησης και την προσέλκυση νέων τουριστών.

Με βάση τα παραπάνω, μπορούν να διατυπωθούν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα που θα αποτελέσουν τον βασικό άξονα μελέτης και σχεδιασμού της πειραματικής διαδικασίας. Τα ερευνητικά ερωτήματα όπως διαμορφώνονται είναι τα παρακάτω:

- Ποιο είναι το προφίλ του μέσου τουρίστα που επισκέπτεται το Ηράκλειο Κρήτης για διακοπές;
- Για ποιό λόγο επιλέγουν το Ηράκλειο ως τουριστικό προορισμό;
- Ποιοι είναι οι σημαντικότεροι παράγοντες που αξιολογούν οι τουρίστες για το Ηράκλειο και ποια είναι η μέση βαθμολογία τους?

Για να μπορέσουν να απαντηθούν τα 3 βασικά ερευνητικά ερωτήματα όπως αυτά παρουσιάστηκαν θα πρέπει να συλλεχθούν- μέσω κατάλληλα σχεδιασμένου ερωτηματολογίου- οι απαραίτητες πληροφορίες που σχετίζονται με τα ερωτήματα.

Το ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε αποτελείται από συνολικά 16 ερωτήσεις που μπορούν να χωριστούν σε δύο μεγάλες νοηματικές κατηγορίες που στοχεύουν να συγκεντρώσουν όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες που σχετίζονται με την μελέτη των ερευνητικών ερωτημάτων. Η πρώτη κατηγορία αφορά δημογραφικές ερωτήσεις που σχετίζονται με προσωπικά στοιχεία που ερωτώμενου και προσπαθούν να σκιαγραφήσουν το προφίλ του τουρίστα σε σχέση με στοιχεία που δεν σχετίζονται άμεσα με τις τουριστικές επιλογές του δείγματος. Για παράδειγμα, τέτοιες ερωτήσεις αφορούν

- την ηλικία του δείγματος
- το φύλο
- την επαγγελματική του κατάσταση
- την εθνικότητα τους

Θα πρέπει να σημειωθεί πως όλες οι παραπάνω ερωτήσεις είναι κλειστού τύπου, με εξαίρεση την εθνικότητα, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στον ερωτώμενο να μπορέσει να απαντήσει με μεγαλύτερη ειλικρίνεια και να δώσει αληθείς απαντήσεις. Για παράδειγμα, η ερώτηση για την ηλικία του δείγματος αποτελεί ένα ιδιαίτερος ευαίσθητο στοιχεία με συχνά μεγάλα ποσοστά αποφυγής απάντησης (missing values) σε μια τέτοια ερώτηση. Η χρήση κλειστής απάντησης δίνει την ευχέρεια στον ερωτώμενο να διαλέξει μόνος του την ομάδα στην οποία ανήκουν χωρίς να προσδιορίζουν την ακριβή τιμή που τους χαρακτηρίζει. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται ένα υψηλότερο ποσοστό απαντήσεων σε σχέση με τις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου αυξάνοντας την συνολική ποσότητα της πληροφορίας που τελικά συγκεντρώνεται. Στην ερώτηση για την ηλικία επιλέχθηκε η χρήση 11 ηλικιακών ομάδων με εύρος κάθε ομάδας τα 5 έτη, εκτός από την πρώτη και την τελευταία ομάδα με τιμές “μέχρι 18 ετών” και “άνω των 65 ετών” αντίστοιχα.

Εκτός από τις δημογραφικές ερωτήσεις το ερωτηματολόγιο περιέχει και ερωτήσεις που είναι σχεδιασμένες να συλλέγουν τις πληροφορίες εκείνες που μπορούν να δώσουν σημαντικά στοιχεία για την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων που έχουν παρουσιαστεί στην παραπάνω παράγραφο. Για την αξιολόγηση των τουριστικών επιλογών και τάσεων του δείγματος επιλέχθηκε ως καταλληλότερη η χρήση ερωτήσεων κλειστού τύπου καθώς και η ερωτήσεις με τη χρήση κλίμακας Likert. Σύμφωνα με τον Ζαφειρόπουλος (2015) “ *Οι κλίμακες Likert είναι κλίμακες συμφωνίας του ερωτώμενου με μια άποψη. Για να κατασκευάσουμε μια τέτοια κλίμακα διατυπώνουμε καταφατικά μια πρόταση και ζητάμε από τον ερωτώμενο να δηλώσει το βαθμό συμφωνίας του στην πρόταση που διατυπώσαμε. Τα σημεία-κλειδιά για τη δημιουργία κλίμακας τύπου Likert είναι:*

- *Η διατύπωση μιας καταφατικής πρότασης (όχι ερώτησης).*
- *Το αίτημα προς τον ερωτώμενο να δηλώσει το βαθμό συμφωνίας του προς τη διατυπωμένη άποψη.*
- *Η χρήση μιας κλιμάκωσης τιμών, συνήθως από το «διαφωνώ απόλυτα» έως το «συμφωνώ απόλυτα»”*

5.3. Δειγματοληψία και Επεξεργασία δεδομένων

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά τη χρονική περίοδο Ιουλίου- Αυγούστου του 2018 σε τυχαίοποιημένο δείγμα τουριστών στην περιοχή του Ηρακλείου Κρήτης. Για τη διανομή των ερωτηματολογίων επιλέχθηκαν ξενοδοχειακές μονάδες, ύστερα από συνεννόηση με την διεύθυνση των ξενοδοχείων, τουριστικά αξιοθέατα καθώς και μουσεία με φυσική παρουσία του ερευνητή για τυχόν διευκρινίσεις ή επεξηγήσεις επί του ερωτηματολογίου. Το συνολικό δείγμα που συλλέχθηκε ήταν 51 άτομα, άνδρες και γυναίκες, όλων των ηλικιών και με μεγάλη εθνολογική διακύμανση. Η μεγάλη

διασπορά του δείγματος επιτρέπει την καλύτερη διερεύνηση των επιλογών των τουριστών ανάλογα με την χώρα προέλευσής τους.

Η ανάλυση του ερωτηματολογίου έγινε με τη χρήση του στατιστικού πακέτου IBM SPSS Statistics v.24 και έγινε περιγραφική ανάλυση των δεδομένων που συνοδευτικέ από διαγραμματική απεικόνιση μέσω της χρήσης κατάλληλων γραφημάτων καθώς και πινάκων μονής και διπλής εισόδου. Βασικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η περιγραφική ανάλυση των δεδομένων καθώς και η χρήση της μεθοδολογίας Ανάλυσης Πρώτων Παραγόντων (Principal Component Analysis) για την μείωσης των διαστάσεων συγκεκριμένων πτυχών του ερωτηματολογίου.

5.4 Περιγραφική Ανάλυση Δεδομένων

Σκοπός της περιγραφικής ανάλυσης των δεδομένων είναι να παρουσιαστούν τα βασικά χαρακτηριστικά του δείγματος καθώς και οι τάσεις που παρουσιάζουν. Μέσα από την κατασκευή του ερωτηματολογίου έγινε προσπάθεια να συλλεχθεί όσο κατά το δυνατόν περισσότερη πληροφορία σχετικά με τις προτιμήσεις του δείγματος σε σχέση με τα κριτήρια επιλογής της Κρήτης ως τουριστικό προορισμό ώστε να καταστεί δυνατόν η σκιαγράφηση του προφίλ του μέσου ταξιδιώτη στον οποίον απευθύνεται το τουριστικό προϊόν του νησιού. Σημείο εκείνης στη διαδικασία της διερεύνησης των χαρακτηριστικών του δείγματος θα αποτελέσουν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά που έχουν συλλεχθεί, δηλαδή οι μεταβλητές εκείνες που θα δώσουν πληροφορίες σχετικά με τα παρακάτω χαρακτηριστικά των ερωτώμενων:

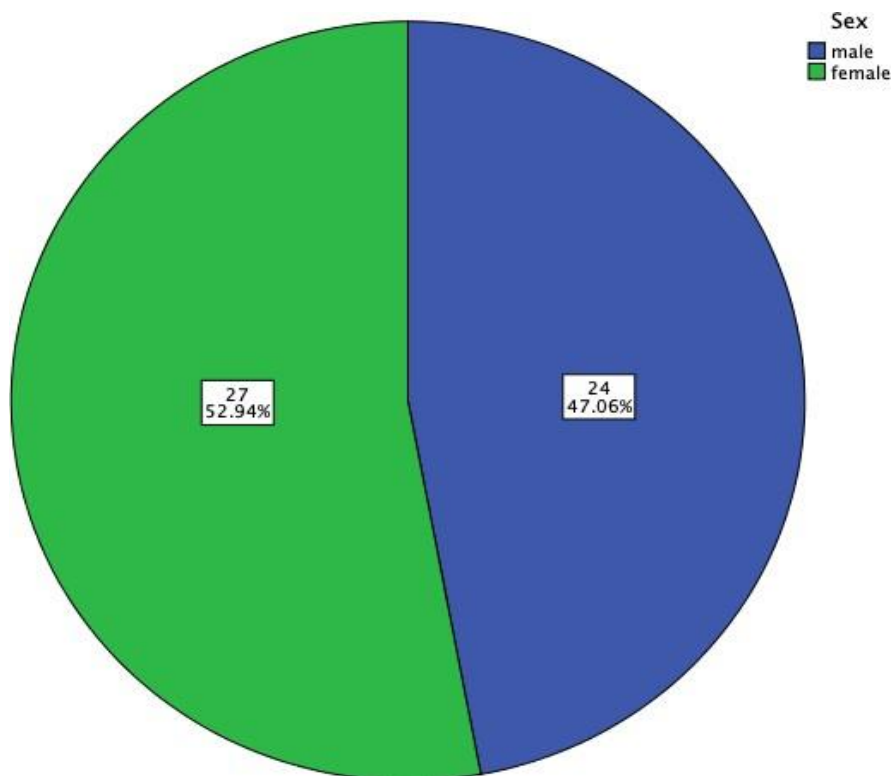
- Φύλο
- Ηλικία
- Οικογενειακό Εισόδημα
- Μορφωτικό Επίπεδο

- Επαγγελματική Κατάσταση

Στη συνέχεια, με βάση τα παραπάνω δημογραφικά στοιχεία θα διερευνηθεί η καταναλωτική τάση και οι συνήθειες των ατόμων που ερωτήθηκαν απέναντι στις τουριστικές υπηρεσίες αλλά και τα αξιοθέατα του Ηρακλείου ώστε να καταστεί δυνατή η διαμόρφωση του προφίλ και των γενικών χαρακτηριστικών των τουριστών στους οποίους θα πρέπει να στοχεύουν οι προωθητικές ενέργειες αλλά και οι τοπικές μονάδες.

Το πρώτο δημογραφικό χαρακτηριστικό που εξετάστηκε είναι η κατανομή φύλου των ερωτώμενων. Η πλειοψηφία του δείγματος, 27 άτομα (52.94%) είναι γυναίκες ενώ τα υπόλοιπα 24 άτομα (47.06%) είναι άνδρες.

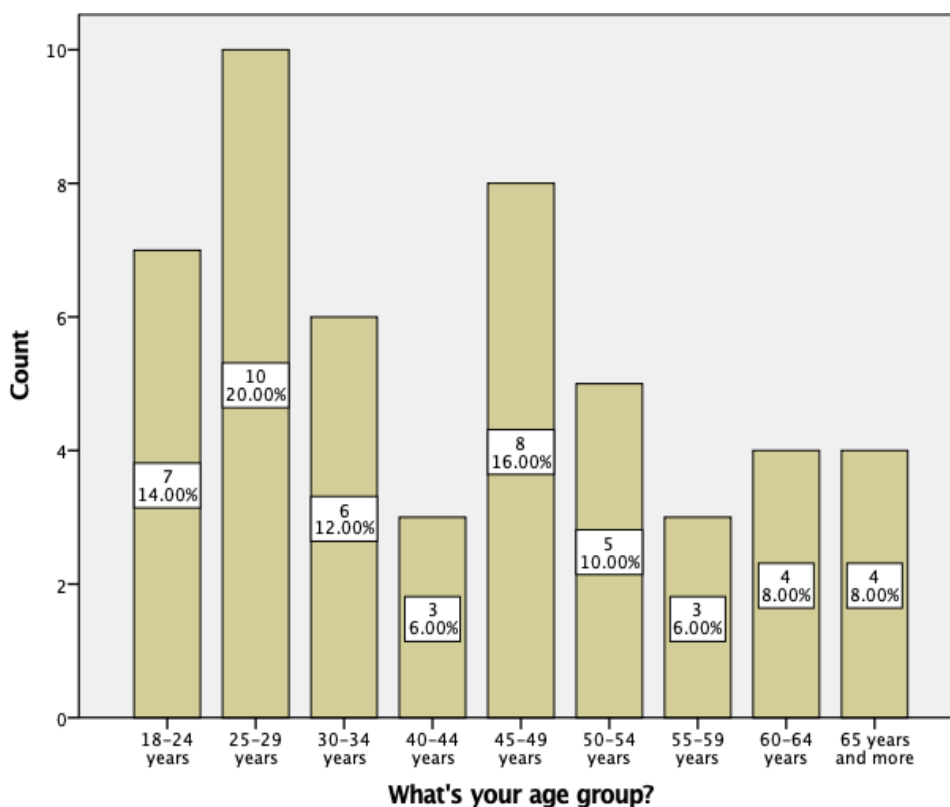
Γράφημα 1: Φύλο

Σε ότι αφορά την ηλικιακή διάρθρωση του δείγματος, το 20% του δείγματος αποτελείται από νέα άτομα ηλικίας 25 με 29 ετών ενώ ακολουθεί με 16% η ομάδα ατόμων ηλικίας 45 με 49 ετών. Στην τρίτη θέση με ποσοστό 14% βρίσκονται άτομα από 18 μέχρι 24 ετών ενώ ακολουθούν με ποσοστό 12% άτομα ηλικίας 30 με 34 ετών. Με ποσοστό 10% βρίσκονται οι ερωτώμενοι ηλικίας 50-54 ετών ενώ με ποσοστό 8% βρίσκονται τα άτομα άνω των 60 ετών. Τέλος, στην τελευταία θέση ισοβαθμούν με ποσοστό 6% δύο ηλικιακές ομάδες, άτομα ηλικίας 40-44 ετών και 55-59 ετών. Η ηλικιακή κατανομή του δείγματος αποτελεί ένα σημαντικό ποιοτικό στοιχείο καθώς αποκαλύπτει το σχετικό βάρος στην διαμόρφωση των τελικών περιγραφικών αποτελεσμάτων που θα παρουσιαστούν στη συνέχεια.

Γράφημα 2: Ηλικιακή κατανομή

Το επόμενο στοιχείο για το οποίο ερωτήθηκαν οι συμμετέχοντες είναι η επαγγελματική τους κατάσταση, αν δηλαδή είναι φοιτητές, εργαζόμενοι ή συνταξιούχοι. Η δεύτερη ομάδα, δηλαδή οι εργαζόμενοι, χωρίζονται σε 3 ομάδες, στους αυτοαπασχολούμενους, τους εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης και εκείνους μερικής απασχόλησης. Μπορεί να παρατηρηθεί πως περίπου οι μισοί ερωτώμενοι (56.6 %) του δείγματος δήλωσε εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης ενώ το 13% του δείγματος δήλωσε πως είναι φοιτητές ή συνταξιούχοι. Η τρίτη ομάδα με ποσοστό 7.5% είναι οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης ενώ ακολουθούν στις δύο τελευταίες θέσεις οι αυτοαπασχολούμενοι και οι άνεργοι με ποσοστά 5.7% και 1.9% αντίστοιχα. Από το σύνολο του δείγματος ανταποκρίθηκε θετικά το 98% καθώς ένας ερωτώμενος δεν συμπλήρωσε αυτή την ερώτηση.

Πίνακας 1: Επαγγελματική κατάσταση

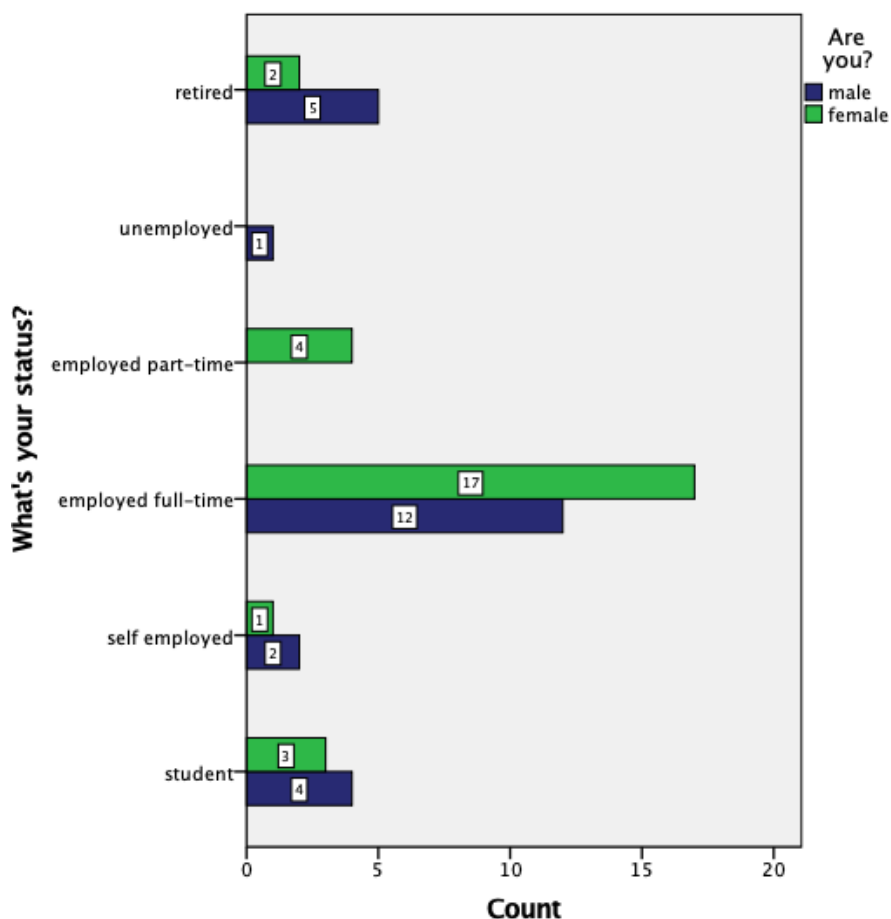
What's your status?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	student	7	13.2	13.5	13.5
	self employed	3	5.7	5.8	19.2
	employed full-time	30	56.6	57.7	76.9
	employed part-time	4	7.5	7.7	84.6
	unemployed	1	1.9	1.9	86.5
	retired	7	13.2	13.5	100.0
	Total	52	98.1	100.0	
Missing	System	1	1.9		
Total		53	100.0		

Παράλληλα εξετάστηκε η κατανομή της επαγγελματικής κατάστασης του δείγματος ανά φύλο, δηλαδή πως χωρίζεται το δείγμα λαμβάνοντας υπόψιν τον παράγοντα φύλο. Από το παρακάτω γράφημα φαίνεται πως σε τέσσερις

επαγγελματικές κατηγορίες υπάρχουν ερωτώμενοι και των δύο φύλων ενώ στις υπολειπόμενες ομάδες υπήρξαν απαντήσεις μόνο από το ένα φύλο. Επίσης, από τις ομάδες που υπήρξαν απαντήσεις και από τα δύο φύλα σε τρεις πλειοψηφούν οι άνδρες και σε μία οι γυναίκες. Ειδικότερα, σε σύνολο επτά συνταξιούχων οι πέντε είναι άνδρες και δύο οι γυναίκες, οι αυτοαπασχολούμενοι είναι άνδρες και μία γυναίκα ενώ σε σύνολο επτά φοιτητών τρεις είναι φοιτήτριες και τέσσερις είναι φοιτητές. Για τους εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης 17 είναι οι γυναίκες και 12 οι άνδρες. Στις υπόλοιπες ομάδες καταγράφηκαν 4 γυναίκες να δουλεύουν part-time και ένας άνεργος.

Γράφημα 3: Επαγγελματική κατάσταση ανά φύλο

Το τελευταίο δημογραφικό στοιχείο που εξετάστηκε είναι η εθνικότητα των ερωτηθέντων, με την πλειοψηφία των τουριστών να προέρχονται από τη Γερμανία (41.5%) και το Ηνωμένο Βασίλειο (13.2%) ενώ τα ποσοστά των υπολοίπων χωρών κυμαίνονται από 1.9% μέχρι 5.7%, δηλαδή 1 με 3 άτομα. Η μεγάλη διασπορά των απαντήσεων κάνει δύσκολη την ομαδοποίησή τους σε ευρύτερες κατηγορίες για την ευκολότερη παρουσίαση των αποτελεσμάτων. Ωστόσο, μπορεί να γίνει μια ομαδοποίηση σε Ευρωπαίους και μη-Ευρωπαίους (Ασιάτες και Αμερικάνους) καθώς είναι εύκολα τα διαχωριστικά όρια των παραπάνω ομάδων. Από το σύνολο των 53 ερωτηθέντων 50 άτομα προέρχονται από χώρες της ευρωπαϊκής ηπείρου και 3 άτομα προέρχονται εκτός Ευρώπης, 2 από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και 1 από την Ρωσία.

Πίνακας 2: Εθνικότητα

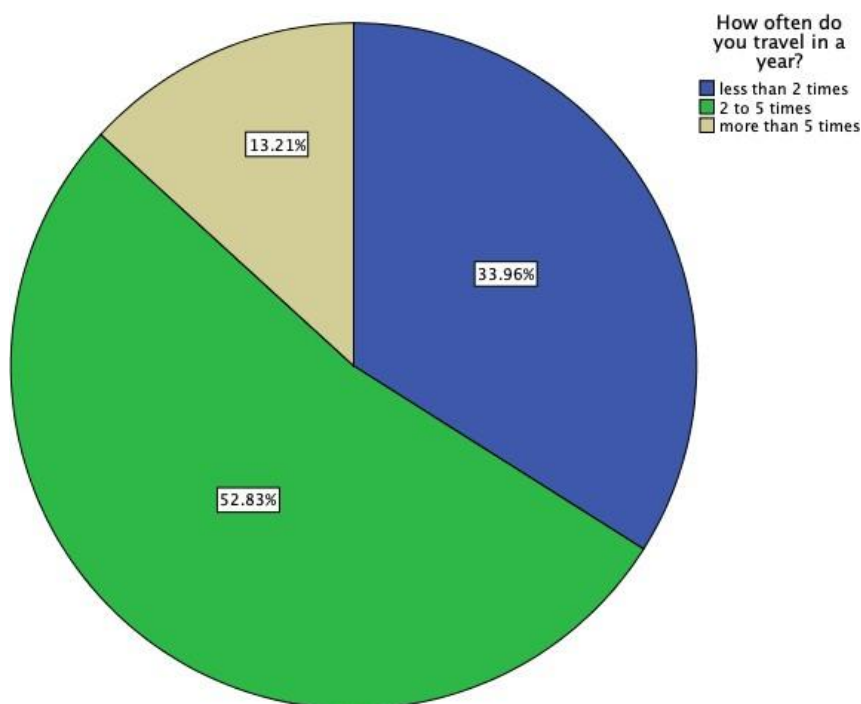
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	7	13.2	13.2	13.2
BELGIUM	2	3.8	3.8	17.0
DENMARK	1	1.9	1.9	18.9
FINLAND	2	3.8	3.8	22.6
FRANCE	1	1.9	1.9	24.5
GERMANY	22	41.5	41.5	66.0
GREECE	1	1.9	1.9	67.9
HUNGARY	2	3.8	3.8	71.7
NORWAY	1	1.9	1.9	73.6
POLAND	3	5.7	5.7	79.2
RUSSIA	1	1.9	1.9	81.1
SWEEDEN	1	1.9	1.9	83.0
UK	7	13.2	13.2	96.2
USA	2	3.8	3.8	100.0
Total	53	100.0	100.0	

Σε συνέχεια της παρουσίασης των δημογραφικών στοιχείων θα ακολουθήσει η παρουσίαση των αποτελεσμάτων που σχετίζονται με τις ταξιδιωτικές συνήθειες των

επισκεπτών γενικά και στη συνέχεια θα εστιαστεί η μελέτη στις ταξιδιωτικές επιλογές των επισκεπτών του δήμου Ηρακλείου της Κρήτης.

Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων θα ξεκινήσει με τις γενικές ταξιδιωτικές επιλογές του δείγματος ώστε στη συνέχεια να μπορέσει να υπάρξει περαιτέρω μελέτη συγκεκριμένων επιλογών που σχετίζονται με το δήμο Ηρακλείου. Η πλειοψηφία του δείγματος, το 52.83% δήλωσε πως ταξιδεύει 2 με 5 φορές κατά τη διάρκεια του έτους σε αντίθεση με το 33.96% που ταξιδεύει το πολύ 2 φορές μέσα σε ένα έτος. Τελευταία ομάδα μεταξύ του δείγματος είναι τα άτομα που ταξιδεύουν πάνω από 5 φορές το χρόνο συγκεντρώνοντας ποσοστό 13.21%

Γράφημα 4: Συχνότητα ταξιδιών μέσα στο χρόνο

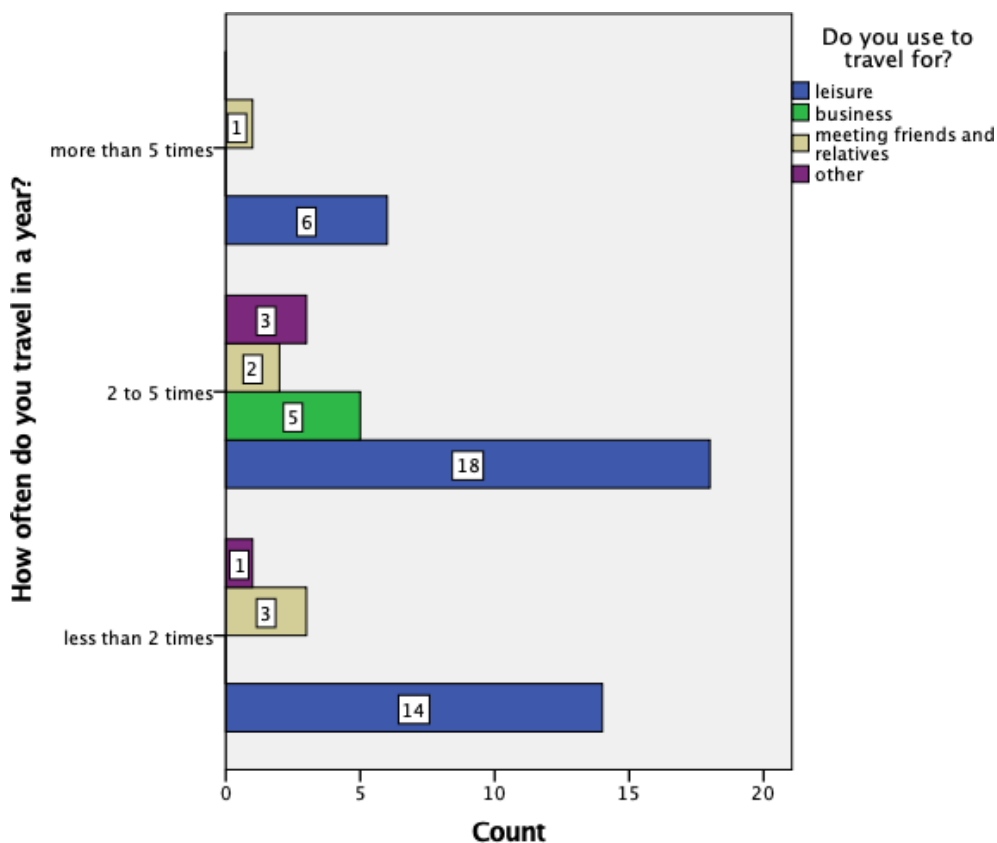

Σε ότι αφορά τους λόγους που ταξιδεύουν οι ερωτώμενοι, παρακάτω ακολουθούν σε φθίνουσα διάταξη οι απαντήσεις τους με τα αντίστοιχα ποσοστά και απόλυτα νούμερα μέσα στην παρένθεση:

1. Αναψυχή (71.7% , 38 άτομα)
2. Επίσκεψη σε φίλους και συγγενικά πρόσωπα (11.3% , 6 άτομα)
3. Επαγγελματικοί λόγοι (9.4% , 5 άτομα)
4. Άλλο (7.5% , 4 άτομα)

Στο γράφημα που ακολουθεί (γράφημα 5) παρουσιάζονται οι παραπάνω ομάδες ανά συχνότητα πραγματοποίησης ταξιδιών. Η παρουσίαση αυτού του γραφήματος επιτρέπει μια καλύτερη διερεύνηση των ταξιδιωτικών συνηθειών του δείγματος. Ειδικότερα, ο πρώτος λόγος που ταξιδεύουν τα άτομα που εξετάστηκαν, ανεξάρτητα από την συχνότητα πραγματοποίησης ταξιδιών, είναι η αναψυχή. Σε σύνολο 7 ατόμων που δήλωσαν πως ταξιδεύουν τακτικά (πάνω από 5 φορές το χρόνο) τα 6 άτομα επέλεξαν την αναψυχή, από τα 28 άτομα που ταξιδεύουν 2 με 5 φορές το έτος τα 18 δήλωσαν πως ο κυρίως λόγος ταξιδιού είναι η αναψυχή ενώ από τα 18 άτομα που ταξιδεύουν αραιά (λιγότερο από 2 φορές το χρόνο) τα 14 ταξιδεύουν για αναψυχή. Δυο στοιχεία που θα πρέπει να σημειωθούν είναι πως μόνο στους ταξιδιώτες με συχνότητα 2 με 5 ταξίδια ανά έτος παρατηρείται η πραγματοποίηση τους για επαγγελματικούς σκοπούς και πως οι πολύ συχνοί ταξιδιώτες δεν επικαλέστηκαν κάποιον άλλο λόγο ταξιδιού εκτός από την αναψυχή και την επίσκεψη σε συγγενικά και φιλικά πρόσωπα.

Γράφημα 5: Συχνότητα και σκοπός ταξιδιών

Τα παραπάνω στοιχεία συνθέτουν τη γενική εικόνα των ταξιδιωτικών επιλογών του δείγματος και των συνηθειών τους σε ότι αφορά την συχνότητα και τον λόγο πραγματοποίησης των ταξιδιών τους. Με βάση τα στοιχεία που συλλέχθηκαν θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε πως ο μέσος ταξιδιώτης του δείγματος ταξιδεύει συχνά, 2 με 5 φορές το χρόνο, με βασικό σκοπό τη διασκέδαση και δευτερευόντως τους επαγγελματικούς σκοπούς. Η ανάλυση που θα ακολουθήσει θα είναι εστιασμένη στις ταξιδιωτικές επιλογές σε ότι αφορά τον ελληνικό χώρο και πιο συγκεκριμένα το Ηράκλειο της Κρήτης. Ο παρακάτω πίνακας (Πίνακας 3) παρουσιάζει το πλήθος των ατόμων που έχουν επισκεφτεί την Ελλάδα και πόσοι από αυτούς το Ηράκλειο. Από τα 40 άτομα που έχουν επισκεφτεί ξανά την Ελλάδα το μεγαλύτερο ποσοστό (62.5%) επισκέπτεται το Ηράκλειο για πρώτη φορά ενώ περίπου το 1/3 των ερωτώμενων (37.5%) το έχει επισκεφτεί στο παρελθόν.

Πίνακας 3: Ταξίδι στην Ελλάδα και το Ηράκλειο Κρήτης

		Are you visiting Heraklion for first time?			
		no		yes	
		Count	Row N %	Count	Row N %
Have you ever visited Greece before?	no	0	0.0%	13	100.0%
	yes	15	37.5%	25	62.5%

Στη συνέχεια θα εξεταστεί ποιος είναι ο κύριος λόγος που επιλέγουν το Ηράκλειο σαν ταξιδιωτικό προορισμό οι ερωτώμενοι έχοντας ένα εύρος 5 διαφορετικών επιλογών (περιπέτεια, πολιτισμός, φύση, ξεκούραση, επίσκεψη σε συγγενικά ή/και φιλικά πρόσωπα). Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (34%) δήλωσε πως επισκέπτεται την Κρήτη για την ιστορία και τον πολιτισμό της και ακολουθεί με ποσοστό 26.4% η επιλογή ξεκούραση. Στην τρίτη θέση με ποσοστό 15.1% βρίσκεται η επιλογή περιπέτεια αναφερόμενη σε εκδρομές και επικίνδυνα αθλήματα (extreme sports) ενώ στην τελευταία θέση είναι η επιλογή του Ηρακλείου για επίσκεψη σε συγγενικά ή/και φιλικά πρόσωπα.

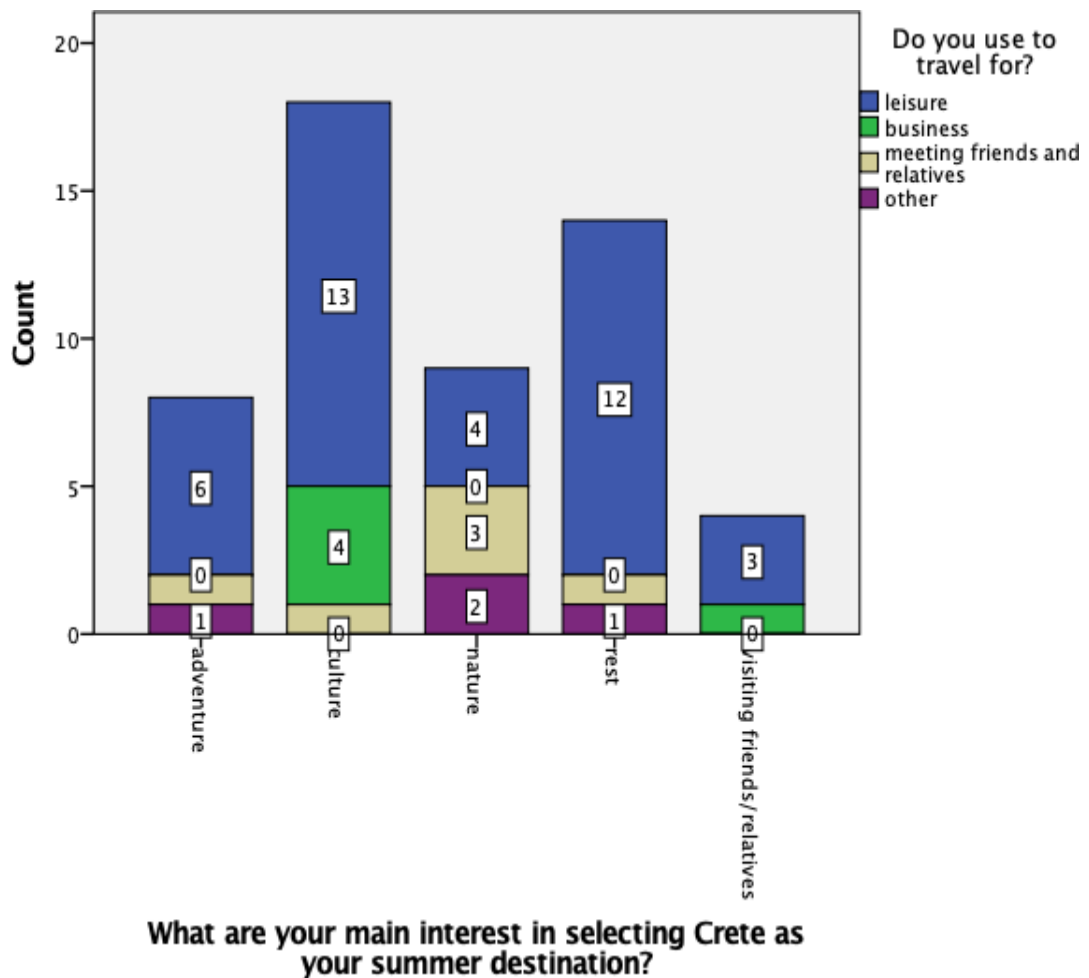
Πίνακας 4: Λόγοι επιλογής της Κρήτης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	adventure	8	15.1	15.1	15.1
	culture	18	34.0	34.0	49.1
	nature	9	17.0	17.0	66.0
	rest	14	26.4	26.4	92.5
	visiting friends/relatives	4	7.5	7.5	100.0
Total		53	100.0	100.0	

Η μελέτη των επιλογών του δείγματος σε σχέση με τους λόγους επιλογής του Ηρακλείου ως τουριστικό προορισμό θα πρέπει να συσχετιστεί τόσο με τους λόγους επίσκεψης των τουριστών όσο και με το εάν επισκέπτονται για πρώτη φορά την πόλη του Ηρακλείου. Στο γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζεται η επιλογή των ερωτηθέντων λαμβάνοντας υπόψιν τον λόγο του ταξιδιού τους. Πιο συγκεκριμένα, από το γράφημα 6 μπορεί να παρατηρηθεί η γενική τάση που υπάρχει σε όλες τις ομάδες και αφορά την επιλογή του Ηρακλείου για ξεκούραση. Η παρατήρηση αυτή έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων που εμφανίζει το Ηράκλειο ανεξάρτητα από το λόγο επισκέψεως στο νησί. Ένα ποιοτικό στοιχείο που αξίζει να παρατηρηθεί είναι πως το δείγμα που ταξιδεύει για αναψυχή κατανέμεται και στις 4 κατηγορίες ενδιαφέροντος. Για παράδειγμα, από τους 9 ερωτώμενους που επέλεξαν το Ηράκλειο για το φυσικό του περιβάλλον (nature) οι 4 βρίσκονται για αναψυχή, οι 3 για να συναντήσουν φιλικά ή/και συγγενικά πρόσωπα και 2 για άλλο λόγο. Το τελευταίο στοιχείο που πρέπει να σημειωθεί είναι πως τα άτομα που ταξιδεύουν για επαγγελματικούς λόγους επέλεξαν το Ηράκλειο για τον πολιτισμό και την ιστορία του.

Γράφημα 6: Λόγοι επιλογής και σκοπός

Το δεύτερο στοιχείο που θα συσχετιστεί με τον λόγο επιλογής του Ηρακλείου είναι εάν το δείγμα επισκέπτεται το Ηράκλειο για πρώτη φορά ή το έχει επισκεφτεί και στο παρελθόν. Η πλειονότητα του δείγματος (38 άτομα σε σύνολο 53) επισκέφθηκε το Ηράκλειο για πρώτη φορά έναντι 15 ερωτηθέντων που το είχαν επισκεφτεί και παλαιότερα. Σε ότι αφορά την πρώτη ομάδα, 12 άτομα επισκέπτονται την πόλη με κύριο ενδιαφέρον τον πολιτισμό, 11 άτομα προκειμένου να κάνουν διακοπές και να ξεκουραστούν ενώ ακολουθούν τα άτομα που επέλεξαν είτε την περιπέτεια είτε την φύση ενώ τελευταία έρχεται η επιλογή επίσκεψης σε φιλικά/ συγγενικά πρόσωπα (3 άτομα).

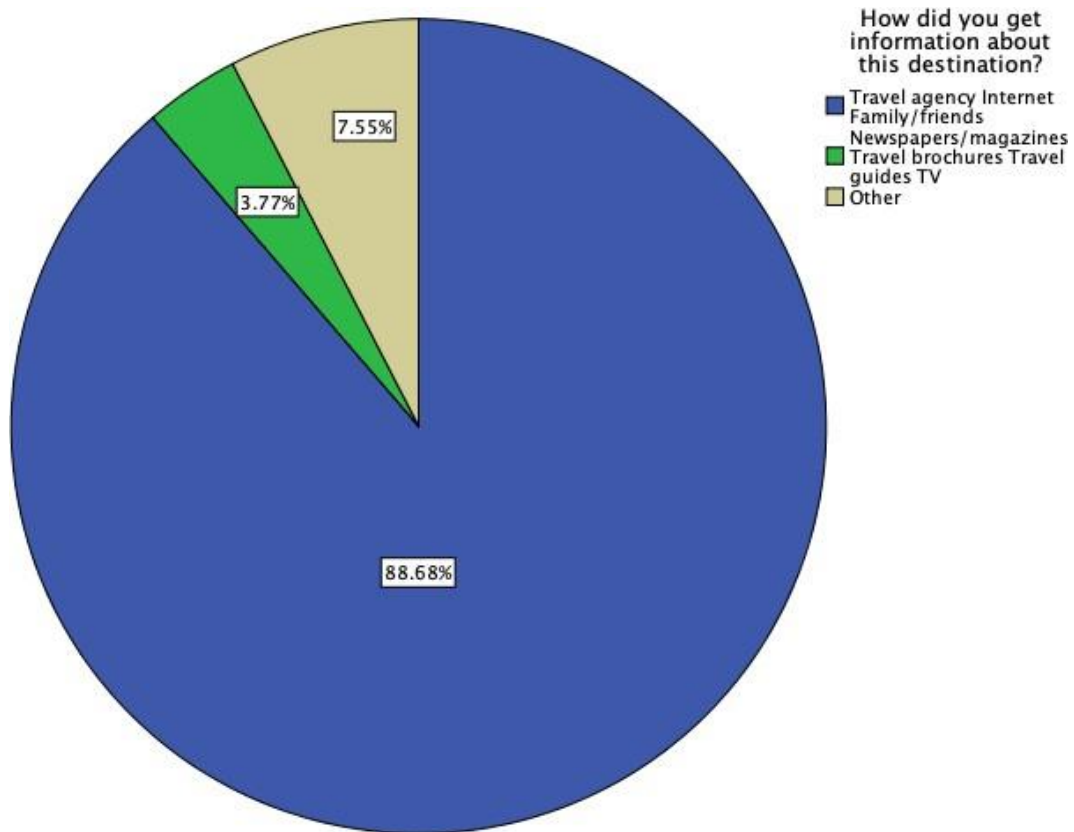
Πίνακας 5: Λόγοι επιλογής και ταξίδι στο Ηράκλειο

		Are you visiting Heraklion for first time?		Total
		no	yes	
What are your main interest in selecting Crete as your summer destination?	adventure	2	6	8
	culture	6	12	18
	nature	3	6	9
	rest	3	11	14
	visiting friends/relatives	1	3	4
Total		15	38	53

Από τα άτομα που έχουν επισκεφτεί και στο παρελθόν το Ηράκλειο παρατηρείται πως πρώτη στις προτιμήσεις του δείγματος έρχεται η επιλογή του πολιτιστικού χαρακτήρα της πόλης (6 άτομα), ακολουθούν η φύση και η ξεκούραση (3 άτομα) ενώ στις δύο τελευταίες θέσεις βρίσκονται η περιπέτεια (2 άτομα) και η επίσκεψη σε φιλικά και συγγενικά πρόσωπα (1 άτομο).

Με βάση τα παραπάνω θα πρέπει να διερευνηθεί πως τα άτομα λαμβάνουν τις απαραίτητες πληροφορίες για τον προορισμό της επιλογής τους. Δεδομένου ότι η πρώτη επιλογή είναι η αναψυχή αποκτά μεγάλη βαρύτητα η διερεύνηση του τρόπου επικοινωνίας των ταξιδιωτικών προϊόντων ώστε να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για τους επαγγελματίες του χώρου. Στο γράφημα 7 παρουσιάζονται οι απαντήσεις του δείγματος για τον τρόπο πληροφόρησης τους για το Ηράκλειο της Κρήτης, σε ποσοστό άνω του 85% πληροφορούνται μέσω ταξιδιωτικών πρακτόρων ή του διαδικτύου ή φίλων. Οι εφημερίδες, τα περιοδικά και τα ταξιδιωτικά φυλλάδια συγκεντρώνουν ποσοστό 3.77% ενώ οι λοιποί τρόποι βρίσκονται στη δεύτερη θέση με ποσοστό 7.55%

Γράφημα 7: Πληροφορίες για το Ηράκλειο

Το επόμενο κομμάτι της ανάλυσης είναι πιο εστιασμένο και αφορά τις συνθήκες φιλοξενίας των ερωτώμενων στο Ηράκλειο της Κρήτης καθώς και η αξιολόγηση διάφορων παραμέτρων που επέδρασαν κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στο νησί. Αρχικά ζητήθηκε από το δείγμα να αξιολογήσει 7 παραμέτρους που επιδρούν στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών που απολαμβάνουν κατά την παραμονή τους. Πιο συγκεκριμένα οι παράμετροι που εξετάστηκαν είναι οι παρακάτω:

- Συνολική ποιότητα του καταλύματος
- Σχέση ποιότητας τιμής (value for money)
- Συμπεριφορά και επαγγελματισμός του προσωπικού του καταλύματος
- Κατάσταση καταλύματος

- Κατάσταση περιβάλλοντα χώρου του καταλύματος
- Καθαριότητα καταλύματος
- Παροχές και εξοπλισμός του καταλύματος

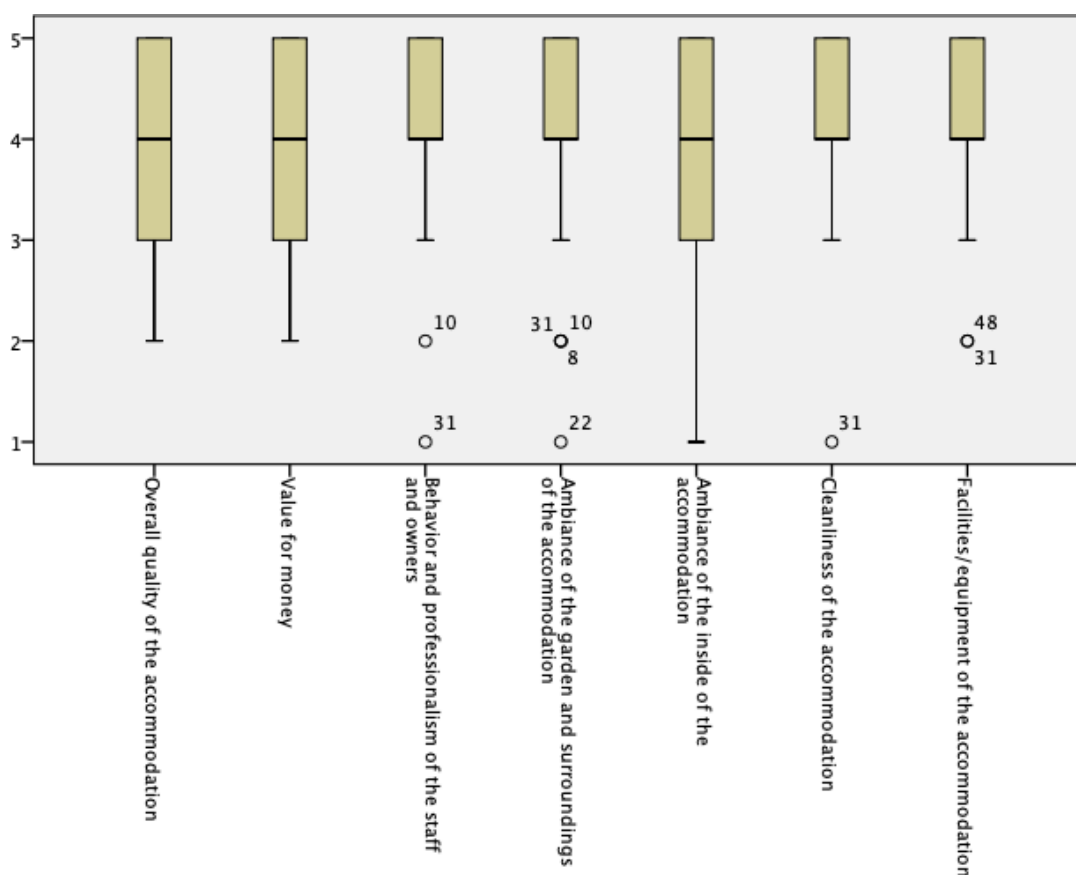
Οι παράμετροι αυτοί αποτελούν ένα καλό μέτρο για τη συνολική αξιολόγηση του καταλύματος που επέλεξαν τα άτομα του δείγματος ενώ παράλληλα δίνει πληροφορίες για τις διάφορες πτυχές που χρήζουν βελτίωσης αλλά και για τα σημεία υπεροχής των μονάδων εστίασης. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν τα βασικά περιγραφικά μέτρα και για τις 6 παραμέτρους στο σύνολό τους αλλά και για κάθε μία ξεχωριστά. Για την αξιολόγηση των παραπάνω παραμέτρων έγινε χρήση της 5βαθμης κλίμακας Likert με την παρακάτω διάταξη:

- τιμή 1 = φτωχή
- τιμή 2 = μέτρια
- τιμή 3 = καλή
- τιμή 4 = πολύ καλή
- τιμή 5 = άριστη

Στο γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα θηκογράμματα για το σύνολο των παραμέτρων που εξετάζονται. Η χρήση της συγκεκριμένης απεικονιστικής μεθόδου επιτρέπει την παρουσίαση των συνολικών περιγραφικών μεγεθών ενώ παράλληλα δίνει σημαντικά στοιχεία για την συμπεριφορά των υπό εξέταση παραγόντων. Μπορεί να παρατηρηθεί πως η μέση τιμή για όλες τις παραμέτρους είναι κοντά στο 4 που σημαίνει πως η μέση αξιολόγηση από το δείγμα για το σύνολο των παραμέτρων είναι “πολύ καλή”. Επίσης, σε 4 από τις 7 παραμέτρους καταγράφεται η ύπαρξη ακραίων τιμών ενώ για τις συγκεκριμένες μεταβλητές η ελάχιστη τιμή που έδωσε το δείγμα

είναι υψηλότερη σε σχέση με τις υπόλοιπες παραμέτρους (μέτρια αξιολόγηση έναντι φτωχής).

Γράφημα 8: Παράμετροι αξιολόγησης καταλύματος

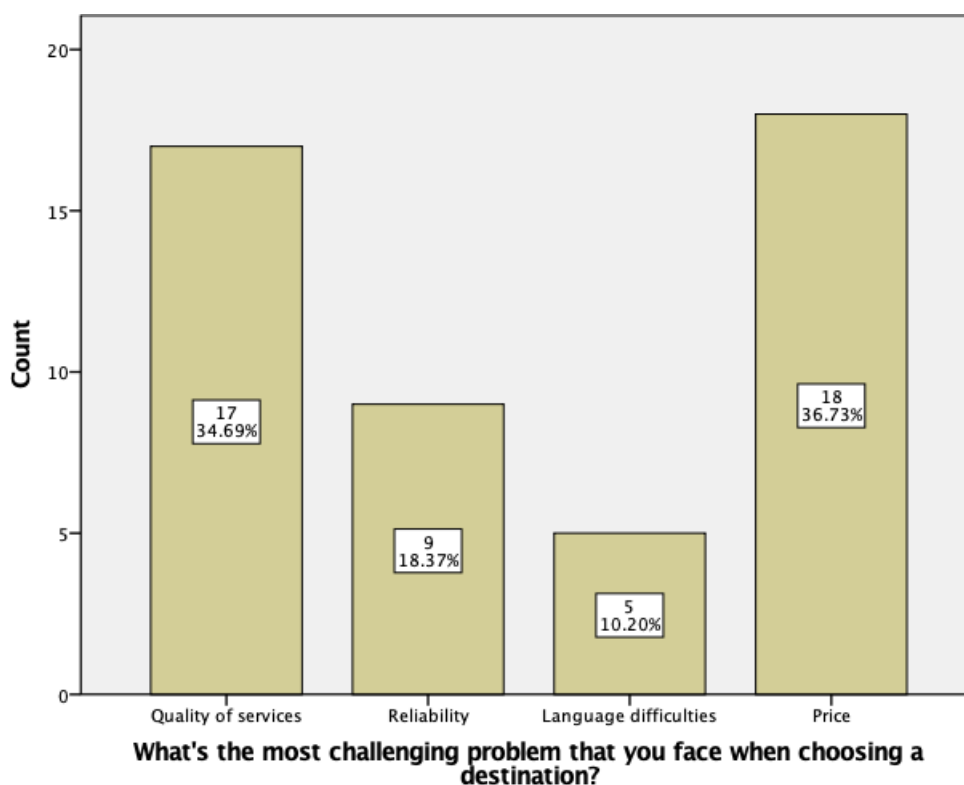

Από το θηκόγραμμα προκύπτει πως ο όγκος των απαντήσεων για το σύνολο των παραμέτρων κινείται από θετικές έως απόλυτα θετικές απαντήσεις (τιμές 4 και 5) μετακινώντας τη διάμεση τιμή στον αριθμό 4. Επίσης, οι μεταβλητές που η ελάχιστη τιμή που καταγράφηκε- εξαιρουμένων των ακραίων τιμών- είναι υψηλότερη από τις υπόλοιπες μπορούν να κατηγοριοποιηθούν όλες μαζί στην ομάδα κατάλυμα δεδομένου ότι αναφέρονται σε ξεχωριστές παραμέτρους του καταλύματος ως κτίσμα. Η ελάχιστη τιμή που δόθηκε είναι ο χαρακτηρισμός “μέτριο” που σημαίνει

πως για τις υπόλοιπες παραμέτρους υπάρχουν σαφώς περιθώρια βελτίωσης και αύξησης της βαθμολογίας τους.

Η εξέταση των προβλημάτων που προβάλλουν οι ερωτώμενοι μπορεί να δώσει στοιχεία και πιθανώς να συνδεθεί με την κατά περίπτωση χαμηλή βαθμολογία που σημειώθηκε σε ορισμένες παραμέτρους. Τα δύο βασικότερα προβλήματα που προβάλλονται είναι η τιμή και η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών με ποσοστά 36.73% και 34.69% αντίστοιχα ενώ έπονται η αξιοπιστία (18.37%) και τα προβλήματα επικοινωνίας λόγω γλώσσας (10.2%).

Γράφημα 9: Κύρια προβλήματα επισκεπτών

Προκειμένου να βελτιωθούν οι παρεχόμενες υπηρεσιών των μονάδων εστίασης θα πρέπει να διερευνηθούν τα προβλήματα που εντοπίζουν τα άτομα που έδωσαν

χαμηλή αξιολόγηση στις παραπάνω παραμέτρους ώστε να διαφανεί η τάση που επικρατεί. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα προβλήματα που προέβλεψαν οι ερωτώμενοι που έδωσαν χαμηλή βαθμολογία στις 7 παραμέτρους. Σχεδόν στο σύνολο τους τα άτομα που βαθμολόγησαν ως “φτωχή” ή “μέτρια” κάθε μια από τις παραμέτρους αξιολόγησης κατά συντριπτική πλειοψηφία το κυριότερο πρόβλημα που εντοπίζουν είναι η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

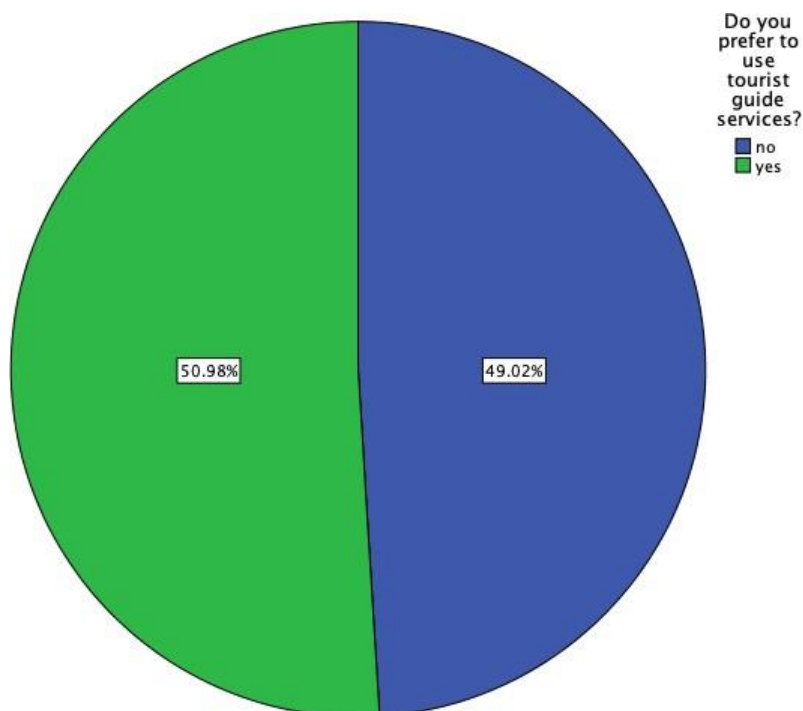
Πίνακας 6: Κύρια προβλήματα για τις χαμηλές αξιολογήσεις

		What's the most challenging problem that you face when choosing a destination?			
		Quality of services	Reliability	Language difficulties	Price
Overall quality of the accommodation	Poor	0	0	0	0
	Average	2	0	0	1
Value for money	Poor	0	0	0	0
	Average	3	0	0	1
Behavior and professionalism of the staff and owners	Poor	1	0	0	0
	Average	0	0	0	1
Ambiance of the garden and surroundings of the accommodation	Poor	0	1	0	0
	Average	2	0	0	1
Ambiance of the inside of the accommodation	Poor	1	0	0	0
	Average	1	2	0	1
Cleanliness of the accommodation	Poor	1	0	0	0
	Average	0	0	0	0
Facilities/equipment of the accommodation	Poor	0	0	0	0
	Average	2	0	1	0

Το τελευταίο περιγραφικό στοιχείο που θα παρουσιαστεί και συνδέεται νοηματικά με τα παραπάνω είναι η επιλογή του δείγματος να χρησιμοποιεί τουριστικούς ξεναγούς. Σύμφωνα με το γράφημα 10 υπάρχει σχεδόν ισοκατανομή των απαντήσεων των ερωτηθέντων με το 50.98% να δηλώνει πως κάνει χρήση ξεναγών έναντι του 49.02% που προτιμάει να μην χρησιμοποιεί υπηρεσίες ξενάγησης.

Γράφημα 10: Χρήση υπηρεσίας ξεναγών

5.4 Ανάλυση πρώτων παραγόντων (Principal Component Analysis)

Η μεθοδολογία ανάλυσης πρώτων παραγόντων (Principal Component Analysis) χρησιμοποιείται ώστε να ελεγχθεί η ανάγκη επαναπροσδιορισμού του περιεχομένου των διαστάσεων μιας σειράς ερωτήσεων που περιλαμβάνονται στο ερωτηματολόγιο. Στο ερωτηματολόγιο περιλαμβάνονται 13 διαστάσεις που σχετίζονται με τις διάφορες παραμέτρους που συνθέτουν την περιοχή του Ηρακλείου Κρήτης και καλούνται οι ερωτώμενοι να τις αξιολογήσουν σε μια 5βαθμη κλίμακα Likert όπως παρουσιάστηκε παραπάνω. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι 13 διαστάσεις καθώς και τα αντίστοιχα περιγραφικά μέτρα ώστε να υπάρξει μια πρώτη αξιολόγηση σύμφωνα με τις απαντήσεις των επισκεπτών της πόλης.

Πίνακας 7: Περιγραφικά μέτρα διαστάσεων αξιολόγησης

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Nature in general	52	1	5	3.87	.991
Beach	51	1	5	4.16	.946
Local life style	52	2	5	3.94	.826
Historical sites	51	2	5	4.04	.916
Walking and excursions	50	1	5	3.94	.998
Accommodation	47	2	5	4.02	.967
Nightlife	37	2	5	3.59	.927
Shopping	45	1	5	3.87	.944
Hospitality	43	1	5	4.33	.865
Tourist information	48	1	5	4.08	1.028
Feeling of safety	51	1	5	4.33	.909
Quality of medical services	20	1	5	3.60	.883
Money withdrawal facilities (e.g. ATM)	42	1	5	4.00	1.059
Valid N (listwise)	18				

Μπορεί να παρατηρηθεί πως η μέση απάντηση για κάθε μία από τις 13 διαστάσεις είναι 4 που σημαίνει “πολύ καλό” δίνοντας σε όλες τις διαστάσεις πολύ υψηλή βαθμολογία. Το δεύτερο περιγραφικό μέτρο που θα αναλυθεί είναι το εύρος των απαντήσεων που έδωσαν οι ερωτώμενοι με τις περισσότερες απαντήσεις να κυμαίνονται σε όλο το εύρος των δυνατών απαντήσεων, τιμές από 1 μέχρι και 5. Ωστόσο σε 4 περιπτώσεις (τρόπος ζωής, ιστορικά αξιοθέατα, νυχτερινή ζωή και κατάλυμα) η ελάχιστη τιμή που καταγράφηκε ήταν το 2, δηλαδή μια μέτρια αξιολόγηση σε αντίθεση με την τιμή 1 που σημαίνει αρνητική αξιολόγηση. Ένα τελευταίο σημείο που πρέπει να σχολιαστεί είναι η διακύμανση που υπάρχει στον αριθμό των απαντήσεων ανά παράγοντα με τις αντίστοιχες τιμές να κυμαίνονται σε ένα εύρος από 20 στην περίπτωση της ποιότητας των υπηρεσιών υγείας μέχρι 52 στην περίπτωση της αξιολόγησης του περιβάλλοντος. Η μεγάλη διακύμανση που παρατηρείται μπορεί πιθανός να ερμηνευθεί από την απουσία εμπειρίας από πλευράς

των ερωτώμενων ώστε να μπορέσουν να αξιολογήσουν την αντίστοιχη κλίμακα. Για παράδειγμα 37 άτομα αξιολόγησαν τη νυχτερινή ζωή ενώ τα υπόλοιπα άτομα απέφυγαν να απαντήσουν πιθανόν λόγω απουσίας εμπειρίας. Η παραπάνω παρατήρηση μπορεί να συνδυαστεί με την ηλικιακή κατανομή του δείγματος ώστε να διαφανεί ποιες ηλικιακές ομάδες απέφυγαν να απαντήσουν σε κάθε παράγοντα.

Σκοπός της χρήσης της μεθοδολογίας Principal Component Analysis (PCA) είναι να μειωθούν οι 13 παράγοντες που χρησιμοποιήθηκαν στο ερωτηματολόγιο ώστε να δημιουργηθούν νέοι παράμετροι, σημαντικά λιγότερες σε αριθμό.

Η ανάλυση κατέδειξε πως στους αρχικούς 13 παράγοντες μπορεί να εφαρμοστεί η μεθοδολογία που παρουσιάζεται καθώς ο πίνακας συσχετίσεων των παραγόντων δεν είναι ταυτοτικός (Bartlett's Test $p\text{-value} < 0.05$). Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται το ποσό της συνολικής διακύμανσης κάθε παράγοντα που μπορεί να ερμηνευθεί από τους νέους παράγοντες που έχουν δημιουργηθεί. Η διακύμανση που εξηγείται κυμαίνεται από 45% μέχρι και 88% με μια μέση διακύμανση κοντά στο 70% η όποια κρίνεται ως ικανοποιητική. Η σημασία των υψηλών τιμών διακύμανσης είναι σημαντική ώστε να εξασφαλιστεί η κατά το δυνατόν μεγαλύτερη προβλεπτική ικανότητα των νέων παραγόντων.

Πίνακας 8: Πίνακας συνολικής διακύμανσης

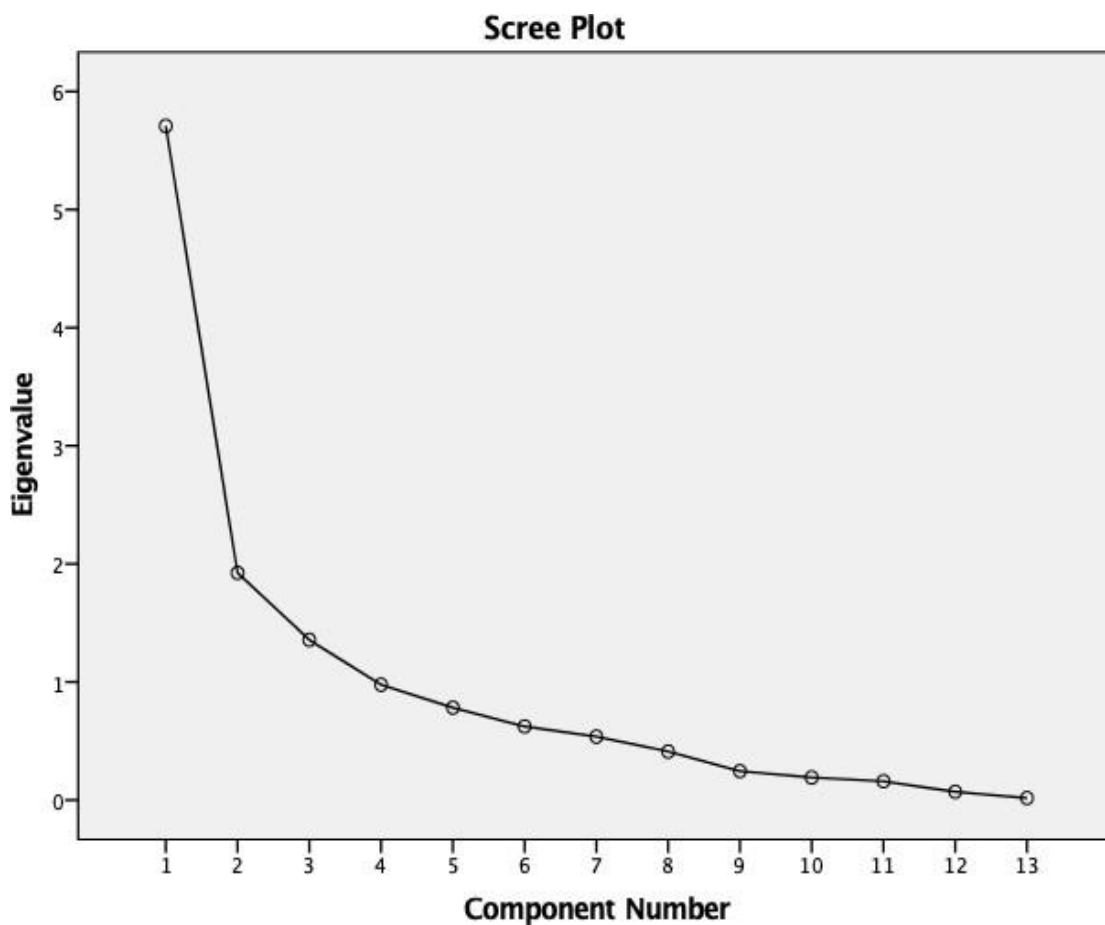
Communalities

	Initial	Extraction
Nature in general	1.000	.751
Beach	1.000	.508
Local life style	1.000	.785
Historical sites	1.000	.683
Walking and excursions	1.000	.868
Accommodation	1.000	.485
Nightlife	1.000	.883
Shopping	1.000	.736
Hospitality	1.000	.751
Tourist information	1.000	.642
Feeling of safety	1.000	.452
Quality of medical services	1.000	.563
Money withdrawal facilities (e.g. ATM)	1.000	.882

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Στο γράφημα 11 παρουσιάζεται ο συνολικός αριθμός των νέων παραγόντων που μπορούν να εξαχθούν από την ανάλυση. Μπορεί να παρατηρηθεί πως μόνο οι 3 πρώτοι παράγοντες μπορούν να γίνουν αποδεκτά καθώς έχουν eigenvalues μεγαλύτερα της μονάδας ενώ οι υπόλοιποι εμφανίζουν τιμές χαμηλότερες του 1 οπότε και απορρίπτονται.

Γράφημα 11: Αριθμός παραγόντων

Το τελευταίο στοιχείο που θα αναλυθεί είναι η δημιουργία των 3 νέων παραγόντων που υποδεικνύει η μεθοδολογία PCA σύμφωνα με τις συσχετίσεις που παρουσιάζονται στον πίνακα 9. Το πρώτο στοιχείο σχετίζεται με τον τοπικό τρόπο ζωής και τα ιστορικά αξιοθέατα του νησιού ενώ το δεύτερο εμφανίζει μεγάλη σχέση με τη φιλοξενία και τις παροχές υγείας ενώ το τρίτο και τελευταίο με τη νυχτερινή ζωή και τη διασκέδαση.

Πίνακας 9: Αντεστραμμένος πίνακας στοιχείων

Rotated Component Matrix^a

	Component		
	1	2	3
Nature in general	.199	.151	-.830
Beach	.082	.525	.475
Local life style	.870	-.063	-.154
Historical sites	.811	.102	.122
Walking and excursions	.790	.490	-.059
Accommodation	.562	.410	-.042
Nightlife	.540	.351	.684
Shopping	.653	.317	.457
Hospitality	.032	.854	.144
Tourist information	.392	.698	-.014
Feeling of safety	.445	.455	.217
Quality of medical services	.195	.709	-.149
Money withdrawal facilities (e.g. ATM)	.154	.773	.510

Extraction Method: Principal Component Analysis.
 Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 5 iterations.

Η χρήση της μεθοδολογίας ανάλυσης πρώτων παραγόντων (PCA) κατάφερε να μειώσει τον συνολικό αριθμό των 13 παραγόντων που επελέγησαν για την αξιολόγηση του Ηρακλείου σε συνολικά 3 χωρίς να χάνεται πληροφορία. Η μείωση αυτή που επιτεύχθηκε είναι σημαντική καθώς μπορεί να υπάρξει ίδια ποιότητα πληροφοριών με μόλις 3 παράγοντες που είναι σαφώς ευκολότερο να εξεταστούν και πιο στοχευμένοι σε σχέση με την χρήση πολλαπλών ερωτήσεων που εκτός από την έκταση έχει και δυσκολίες ως προς την συλλογή των δεδομένων και του χρόνου που απαιτείται.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα εργασία μελετήσαμε την περίπτωση του Ηρακλείου. Αρχικά, παρουσιάσαμε αναλυτικά κάποια είδη του τουρισμού και αναφέραμε γενικότερα ορισμένες πληροφορίες για την έννοια του τουρισμού. Ύστερα, εστίασαμε στην περιοχή του Ηρακλείου της Κρήτης. Πρώτον, παρουσιάσαμε τα γεωγραφικά στοιχεία της πόλης καθώς και τους λόγους που ένας τουρίστας θα επισκεφτεί το Ηράκλειο. Στη συνέχεια, αναλύσαμε τα αξιοθέατα της πόλης όπου κάθε ένα από αυτά αντανakλά ένα μοναδικό κομμάτι της ιστορίας του Ηρακλείου. Παρατηρώντας τα περιγραφικά στατιστικά αφίξεων στο αεροδρόμιο της πόλης μπορούμε να πούμε ότι φέτος, πιο συγκεκριμένα τους καλοκαιρινούς μήνες, οι τιμές των διεθνών αφίξεων στο αεροδρόμιο βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα, που είναι πολύ λογικό καθώς ο τουρισμός τους καλοκαιρινούς μήνες αυξάνεται. Όσον αφορά τις τουριστικές ξενοδοχειακές υποδομές του Ηρακλείου, ο επισκέπτης, για την διαμονή του στον νομό του Ηρακλείου, μπορεί να επιλέξει πληθώρα καταλύματα ανάλογα με τις οικονομικές και μη ανάγκες του καθώς και των προτιμήσεών του. Το Ηράκλειο διαθέτει πληθώρα διαμερισμάτων Airbnb όπου ο επισκέπτης πληρώνει, ανά βραδιά, ένα συγκεκριμένο ποσό για την διαμονή του. Διαθέτει ξενοδοχεία ποικίλων αστέρων που καλύπτουν όλες τις ανάγκες του τουρίστα. Στο προτελευταίο κεφάλαιο της εργασίας περιγράφουμε αναλυτικά κάποιες πληροφορίες σχετικά με τα ξενοδοχεία των πέντε αστέρων που υπάρχουν στο κέντρο της πόλης.

Η εμπειρική μελέτη βασίστηκε την διεξαγωγή έρευνας πεδίου κατά στο έτος 2018. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά τη χρονική περίοδο Ιουλίου- Αυγούστου σε τυχαίοποιημένο δείγμα τουριστών στην περιοχή του Ηρακλείου Κρήτης. Για τη διανομή των ερωτηματολογίων επιλέχθηκαν

ξενοδοχειακές μονάδες, ύστερα από συνεννόηση με την διεύθυνση των ξενοδοχείων, τουριστικά αξιοθέατα καθώς και μουσεία με φυσική παρουσία του ερευνητή για τυχών διευκρινίσεις ή επεξηγήσεις επί του ερωτηματολογίου. Το συνολικό δείγμα που συλλέχθηκε ήταν 51 άτομα, άνδρες και γυναίκες, όλων των ηλικιών και με μεγάλη εθνολογική διακύμανση. Η μεγάλη διασπορά του δείγματος επιτρέπει την καλύτερη διερεύνηση των επιλογών των τουριστών ανάλογα με την χώρα προέλευσής τους. Για την επεξεργασία των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν περιγραφικά στατιστικά μέτρα καθώς και η μεθοδολογία της ανάλυσης πρώτων παραγόντων (Principal Component Analysis).

Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν πως οι τουρίστες από ένα σύνολο 13 παραγόντων επιλέγουν συνολικά 3 που μπορούν να ενσωματώσουν όλη την διαθέσιμη πληροφορία. Η μείωση αυτή που επιτεύχθηκε είναι σημαντική καθώς μπορεί να υπάρξει ίδια ποιότητα πληροφοριών με μόλις 3 παράγοντες που είναι σαφώς ευκολότερο να εξεταστούν και πιο στοχευμένοι σε σχέση με την χρήση πολλαπλών ερωτήσεων που εκτός από την έκταση έχει και δυσκολίες ως προς την συλλογή των δεδομένων και του χρόνου που απαιτείται. Ο πρώτος παράγοντας αφορά τον τοπικό τρόπο ζωής και τα ιστορικά μνημεία και αξιοθέατα της περιοχής του Ηρακλείου, ο δεύτερος αφορά την φιλοξενία και τις παροχές που απολαμβάνει ο επισκέπτης και ο τρίτος τη νυχτερινή ζωή. Με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα μπορεί να σχεδιαστεί μια κατάλληλη τουριστική πολιτική που να στοχεύει πρωτίστως στην ανάδειξη και βελτίωση των 3 παραγόντων που αξιολογούν ως τους πλέον σημαντικούς οι τουρίστες.

Η ανάλυση σκιαγράφησε και το μέσο προφίλ του επισκέπτη στο Ηράκλειο, δίνοντας σημαντικές πληροφορίες για το υπόβαθρό του και εν μέρει για τις επιλογές του. Ειδικότερα, η πλειοψηφία του δείγματος, το 52.83% δήλωσε πως ταξιδεύει 2 με 5 φορές κατά τη διάρκεια του έτους σε αντίθεση με το 33.96% που ταξιδεύει το πολύ

2 φορές μέσα σε ένα έτος. Τελευταία ομάδα μεταξύ του δείγματος είναι τα άτομα που ταξιδεύουν πάνω από 5 φορές το χρόνο συγκεντρώνοντας ποσοστό 13.21%. Από τα 40 άτομα που έχουν επισκεφτεί ξανά την Ελλάδα το μεγαλύτερο ποσοστό (62.5%) επισκέπτεται το Ηράκλειο για πρώτη φορά ενώ περίπου το 1/3 των ερωτώμενων (37.5%) το έχει επισκεφτεί στο παρελθόν. Τα παραπάνω στοιχεία συνδυασμένα με άλλα χαρακτηριστικά που εξετάστηκαν στο κομμάτι της έρευνας οδηγούν στο συμπέρασμα πως ο μέσος ταξιδιώτης του δείγματος ταξιδεύει συχνά, 2 με 5 φορές το χρόνο, με βασικό σκοπό τη διασκέδαση και δευτερευόντως τους επαγγελματικούς σκοπούς.

Έχοντας σκιαγραφήσει το προφίλ του μέσου ταξιδιώτη, η ανάλυση συνέχισε με την παρουσίαση της αξιολόγησης των τουριστών για τις παροχές των καταλυμάτων αλλά και γενικότερες παροχές που μπορούσαν να απολαύσουν κατά τη διαμονή τους στην πόλη. Παρατηρήθηκε πως για όλες τις παραμέτρους η μέση τιμή είναι κοντά στο 4 που σημαίνει πως η μέση αξιολόγηση από το δείγμα για το σύνολο των παραμέτρων είναι “πολύ καλή”. Επίσης, σε 4 από τις 7 παραμέτρους καταγράφεται πως η ελάχιστη τιμή που έδωσε το δείγμα είναι υψηλότερη σε σχέση με τις υπόλοιπες παραμέτρους. Σε ότι αφορά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι τουρίστες, τα δύο βασικότερα είναι η τιμή και η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών με ποσοστά 36.73% και 34.69% αντίστοιχα ενώ έπονται η αξιοπιστία (18.37%) και τα προβλήματα επικοινωνίας λόγω γλώσσας (10.2%).

Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης, μπορούν να τροφοδοτήσουν μελλοντική έρευνα με σκοπό την κατανόηση σε βάθος της συμπεριφοράς και των επιλογών των τουριστών μέσα από την εφαρμογή παρόμοιων ερωτηματολογίων σε μεγαλύτερο δείγμα καθώς και για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Η συνολική στάση του δείγματος σε συνδυασμό με τις επιλογές και τα προβλήματα που επισημαίνουν αποτελούν σημαντικά στοιχεία προς αξιοποίηση τόσο από τους άμεσα

ενδιαφερόμενους σε τοπικό επίπεδο (μονάδες εστίασης, τοπική κοινωνία) όσο και σε γενικότερο επίπεδο δεδομένου ότι τα αποτελέσματα αυτά μπορούν να βοηθήσουν στον καλύτερο σχεδιασμό και την προώθηση του τουριστικού προϊόντος σε αγορές του εξωτερικού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

I. Ελληνική

1. Δεσύπρης Γ., Langenfas H., Σαντοριναίου Κ. (2001), *Κρήτη Σταυροδρόμι τριών Ηπείρων*, εκδ. Τούμπης Α.Ε.
2. Κωφού Α. (1990), *Κρήτη Όλα τα Μουσεία και οι Αρχαιολογικοί Χώροι*, εκδοτική Αθηνών Α.Ε.
3. Κούτουλας Δ., *Εισαγωγή στον Τουρισμό και στην Τουριστική Οικονομία*, σημειώσεις Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Πανεπιστημίου Πατρών.

II. Ξένη

Getz, D. (2008). Event tourism: Definition, evolution, and research. *Tourism management*, 29(3), 403-428.

III. Διαδικτυακοί Τόποι

<http://altertourism.gr/morfes-tourismou/tourismos-ygeias-eveksias/iatrikos-tourismos>

<http://altertourism.gr/morfes-tourismou/politistikos-tourismos>

<http://altertourism.gr/morfes-tourismou/lista-thematikou-morfon-tourismou-kai-drastiriotitwn>

<https://www.voria.gr/article/anakampti-o-esoterikos-tourismos--afxisi-esodon-tin-teleftea-trietia>

<http://www.opengov.gr/tourism/?p=1443>

<http://www.opengov.gr/tourism/?p=1435>

<http://www.kathimerini.gr/960335/article/epikairothta/ellada/politismos-h-xamenh-eykairia-toy-toyris moy>

<http://www.explorecrete.com/Heraklion/GR11-Heraklion-saint-markos.html>

<http://www.explorecrete.com/Heraklion/GR-Heraklion-history.html>

<http://www.aerodromio.com.gr/aerodromio-Heraklion.html>

https://el.wikipedia.org/wiki/Ηράκλειο_Κρήτης

<https://el.wikipedia.org/wiki/Κρήτη>

https://el.wikipedia.org/wiki/Κρήνη_Μοροζίνι

[https://el.wikipedia.org/wiki/Λότζια_\(Ηράκλειο\)](https://el.wikipedia.org/wiki/Λότζια_(Ηράκλειο))

<https://el.wikipedia.org/wiki/Κνωσός>

<http://www.greekguide.com/gr/heraklion/lions-square/e/757139468950>

<https://www.cretanbeaches.com/el/>

http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=7229

http://odysseus.culture.gr/h/3/gh351.jsp?obj_id=2363

http://odysseus.culture.gr/h/4/gh430.jsp?obj_id=7904

<https://cretazine.com/heraklion/city-guide/what-to-see/item/79-vassiliki-agiou-markou>

<https://www.cnn.gr/style/politismos/story/116776/o-diskos-tis-faistoy-anaferetai-stin-egkyo-afroditi-apokalyptei-glossologos>

https://www.lifo.gr/articles/archaeology_articles/179817/o-glossologos-poy-apokalypse-ta-mystika-toy-diskoy-tis-faistoy-mila-sto-lifo-gr

<http://www.explorecrete.com/Heraklion/GR12-Heraklion-loggia.html>

<https://theancientwebgreece.wordpress.com/2017/05/28/κνωσσός-το-παλάτι-του-μίνωα>

http://www.explorecrete.com/archaeology/GR_Malia-palace.html

<http://www.explorecrete.com/crete-east/GR-malia-istoria.html>

<http://magazine.trivago.gr/498-agrotourismos-ecotourismos-katalumata-diamoni-ellada/>

<https://www.cretanbeaches.com/el/ιστορία-της-κρήτης/αρχαιολογικοί-χώροι/η-μινωική-εποχή-στην-κρήτη?start=16>

<https://theatlantishotel.gr/?lang=el>

<https://www.gdmmeqaron.com/el/>

<https://ibis-styles-heraklion-central-crete-island.ibooked.gr/>

<https://www.olivegreenhotel.com/el>

<https://www.galaxy-hotel.com/el/>

<https://www.capsishotels.gr/el/astoria>

<https://www.booking.com>

<https://www.booking.com/city/gr/heraklio-town.el.html>

<https://www.trivago.gr>

http://www.greekhotel.gr/gr/crete_hotels/heraklion_hotels/beaches.asp

Παράρτημα

I. Ερωτηματολόγιο

Master's dissertation questionnaire research: (Master thesis title)

My name is ..... and I'm a currently studying for a Master degree in ..... at University of Piraeus. I'm conducting research into.....The questionnaire consists of 16 questions and will take no longer than 10 minutes to complete. All responses will be kept anonymous and no one will be identifiable in the research.

1) How often do you travel in a year?

- a. Less than 2 times
- b. 2 to 5 times
- c. More than 5 times

2) Do you use to travel for?

- a. Leisure
- b. Business
- c. Meeting friends and relatives
- d. Other

3) Have you ever visited Greece before?

- a. Yes
- b. No

4) Are you visiting Heraklion for first time?

- a. Yes
- b. No

5) What are your main interests in selecting Crete as your summer destination?

- a. Adventure
- b. Night life
- c. Culture
- d. Health
- e. Nature
- f. Religion
- g. Rest
- h. Sport
- i. Visiting friends/relatives
- j. Visiting places seen on TV, or in a movie

6) How did you get information about this destination? (More than one answer allowed)

- a. Travel agency Internet Family/friends
- b. Newspapers/magazines Travel brochures Travel guides TV
- c. Radio Tourist fairs
- d. Other

7) Please evaluate the quality of your accommodation.

1: Poor 2: Average 3: Good 4: Very Good 5: Excellent

- a. Overall quality of the accommodation. _____
- b. Value for money _____
- c. Behavior and professionalism of the staff and owners. _____
- d. Ambiance of the garden and surroundings of the accommodation. _____
- e. Ambiance of the inside of the accommodation. _____
- f. Cleanliness of the accommodation. _____
- g. Facilities/equipment of the accommodation. _____

8) What are the most challenging problems that you face when choosing a destination?

- h. Quality of services

- i. Reliability
- j. Language difficulties
- k. Price

9) What means of transport do you use while on holiday?

- a. Bicycle
- b. Bus
- c. Car
- d. Caravan
- e. Motorbike
- f. Plane
- g. Train
- h. Limousine
- i. Combination

10) Please evaluate the different aspects of our area.

1: Poor 2: Average 3: Good 4: Very Good 5: Excellent

- a. Nature in general _____
- b. Beach. _____

- c. Local life style. _____
- d. Historical sites. _____
- e. Walking and excursions. _____
- f. Accommodation. _____
- g. Nightlife. _____
- h. Shopping. _____
- i. Hospitality. _____
- j. Tourist information. _____
- k. Feeling of safety. _____
- l. Quality of medical services. _____
- m. Money withdrawal facilities (e.g. ATM). _____
- n. Value for money. _____

11) Do you prefer to use tourist guide services or tour independently?

- a. Yes
- b. No

12) Are you?

- a. Male
- b. Female

13) What is your age group?

- a. Up to 18 years
- b. 18-24 years
- c. 25-29 years
- d. 30-34 years
- e. 35-39 years
- f. 40-44 years
- g. 45-49 years
- h. 50-54 years
- i. 55-59 years
- j. 60–64 years
- k. 65 years and more

14) Nationality

_____

15) With how many people did you come to Heraklion?

- a. Alone
- b. With a friend

- c. With my partner
- d. With my partner and children
- e. Alone with children
- f. With a group of people

16) What's your status?

- a. Student
- b. Self employed
- c. Employed full-time
- d. Employed part-time
- e. Unemployed
- f. Retired

Thank you for taking part into my research!

II. Cover Letter

Αξιότιμε κύριε/α,

Ονομάζομαι Λευτέρης Πίας και είμαι φοιτητής μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών στο Πανεπιστήμιο Πειραιά. Στα πλαίσια της διπλωματικής μου εργασίας διερευνώ την τουριστική τάση του Νομού Ηρακλείου κατά τους θερινούς μήνες ώστε να μπορέσω να σκιαγραφήσω το προφίλ του μέσου τουρίστα που επισκέπτεται το Ηράκλειο, τα καταλύματα που επιλέγει για τη διαμονή του καθώς και τους λόγους που επιλέγει την συγκεκριμένη πόλη. Μέσω της παρούσας εργασίας θα μπορέσω να αναδείξω τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και την υπεροχή των τουριστικών υπηρεσιών καθώς και να προτείνω αλλαγές προσαρμοσμένες στις ανάγκες των τουριστών.

Για την πραγματοποίηση της παραπάνω εργασίας θα χρειαστεί η διενέργεια έρευνας πεδίου, η συγκέντρωση πρωτόλειου ερευνητικού υλικού μέσω της διαδικασίας της δειγματοληψίας. Θα σας παρακαλούσα όπως μου επιτρέψετε να διανείμω το ερωτηματολόγιό μου σε επιλεγμένους τουρίστες που διαμένουν στο ξενοδοχείο σας.

Ευχαριστώ εκ των προτέρων για το χρόνο και τη συνεργασία σας.

Με τιμή,

(όνομα και υπογραφή)

Υ.Γ. (1) Σας επισυνάπτω το ερωτηματολόγιο που σκοπεύω να διανείμω. Για όποιες προτάσεις στη διάθεση σας.

(2) Η ανωνυμία των ερωτηματολογίων είναι εξασφαλισμένη και η ταυτοποίηση των πελατών είναι αδύνατη